

Ferenc pápa új enciklikája: Dilexit nos

Dilexit nos – „Szeretett minket”: Szent Pál a rómaiaknak írt levelében utal Krisztus irántunk való szeretetére (vö. Róm 8,37), hogy rávezessen minket arra, hogy semmi nem szakíthat el minket ettől a szeretettől (vö. Róm 8,39). Így kezdődik Ferenc pápa negyedik enciklikája, amelyet Jézus Krisztus szívének, az Ő emberi és isteni szeretetének szentelt és amelyben végigvezet e Szív emberi és isteni szeretetéhez kötődő hagyományon és annak mai aktualitásán. Arra szólít a Szentatya, hogy újítsuk meg ezt a tiszteletet, hogy ne feledjük el a hit gyengédségét, a szolgálat örömét és a küldetés buzgalmát; mert Jézus Szíve arra ösztönöz, hogy szeresünk, és a testvérekhez küld minket. Nyitott szíve megelőz minket és feltételek nélkül vár, anélkül, hogy bármiféle előzetes követelménynek meg kellene felelnünk ahhoz, hogy szerethessen minket és felajánlja barátságát: Ő szeretett minket elsőként (vö. 1Jn 4,10). Jézusnak köszönhetően „megismerjük és hittünk a szeretetben, amellyel Isten van irántunk” (1Jn 4,16).

Egy olyan társadalomban, amely egyre többféle vallásos formával találkozunk, amelyekből hiányzik a szeretet-Istennel való személyes kapcsolat (87), míg a kereszténység gyakran elfelejti a hit gyöngédségét, a szolgálatra való odaadás örömét, a személytől személyig ható misszió buzgalmát (88), Ferenc pápa azt javasolja, hogy újból mélyítsük el Krisztus szeretetét, amely az Ő szent Szívében jelenik meg. Arra szólít, hogy újítsuk meg ennek hiteles tiszteletét, emlékezve arra, hogy Krisztus Szívében megtalálhatjuk az egész evangéliumot (89): az Ő Szívében végre magunkra ismerhetünk és megtanulunk szeretni (30).

Ferenc pápa kifejti, hogy Krisztus szeretetével találkozásképpé válunk testvéri kötelékeket szőni, felismerni minden emberi lény méltóságát és együtt gondjainkba venni közös otthonunkat (217). Krisztus Szíve előtt a pápa azt kéri az Úrtól, hogy szánja meg még egyszer ezt a sebzett földet, kiárasztva rá világossága és szeretete kincseit, hogy a világ, amely a háborúk, a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek, a fogyasztás és a technológia emberellenes használata között próbál túlélni, visszaszerezze a legfontosabbat és legszükségesebbet: a szívét (31). A pápai enciklika közzététele egybeesik egy fontos évfordulóval: 350 évvel ezelőtt, 1673-ban jelent meg először Jézus Szent Szíve Alacoque Szent Margit Mária-nak. Az erre emlékező ünnepek folyamatosan vannak és 2025. június 27-én zárulnak majd.

A Jézus Szent Szívének tiszteletéről szóló enciklika öt fejezetből áll. A dokumentum összegyűjti a korábbi tanítói hivatali szövegek értékes elmélkedéseit és a Szentírásig visszanyúló hosszú történetét, hogy újra bemutatassa ma az egész egyháznak ezt a lelki szépséggel teli tiszteletet. Az első, „A szív fontossága” fejezet például elmagyarázza, miért kell visszatérnünk a szívhez egy olyan világban, amelyben a csillapíthatatlan fo-

Szabó Lőrinc Karácsonyest, nyugalmas este...

Karácsonyest, nyugalmas este,
szemünk a friss havon mereng;
és lelkünk bánattal övezve
ki tudja merre, merre leng?

– A szél kint a havat kavarja
és trombitálva jár a tél;
a lelkünk félve gondol arra,
ki tőlünk most oly messze él...

Karácsonyest. – Egy drága könnyben
óh mennyi boldogság van itt!
A gondolatunk messzeröppen
és lelkével ölelkezik:

– elcsöndesül az ég haragja,
csillag ragyog, elült a szél
és lelkünk áldva gondol arra,
ki nemsokára visszatér...

gyasztás kísért minket (2). A pápa aláhúzza, hogy a szív jelenlegi leértékelése a görög és a kereszténységet megelőző racionalizmusból, a posztkeresztény idealizmusból és a materializmusból születik, amely irányzatok előnyben részesítették a ráció, az akarat vagy a szabadság eszméit. És mivel nem találtak helyet a szív számára, nem dolgozták ki átfogóan a személyes központ eszméjét, amely mindent egyesíthet: vagyis a szeretetet (10).

A *Dilexit nos* kezdetű enciklika Ferenc pápa imájával zárul: „Kérem az Úr Jézust, hogy Szent Szívéből folyjon mindannyiunk számára életető vízfolyam, hogy begyógyítsa a sebeket, amelyeket magunknak okozunk, hogy megerősítse képességünket a szeretetre és a szolgálatra, hogy segítsen megtanulni együtt járni egy igazságos, szolidáris és testvéri világ felé. Egészen addig, míg boldogan együtt ünnepelünk majd az égi Ország lakomáján. Ott lesz a feltámadt Krisztus, aki összehangolja minden különbözőségünket azzal a világossággal, mely szüntelenül árad nyitott Szívéből. Aldott legyen mindörökké!” (220). (Vatican News)

Karácsonyi istenképünk

Írta: Dr. Papp Tibor

„Vajon mit csinál az Isten egész nap?” Tipikus gyermekkérdés ez, amely a gyermeki kíváncsiságból ered. Bizonyára sokan hallották már ezt és biztosan álltak meg közülünk is tanácstalanul a kérdés előtt. Talán azért olyan nehéz választ adni rá, mert a felnőtt keresztények is csak nehezen jönnek ki vele. S ha ezt a kérdést valaki felteszi, akkor rögtön elárulja, hogy tulajdonképpen helytelenül gondolkozik Istenről. Mert ez a kérdés azt mutatja, hogy az Istennel való kapcsolatában valami nincs rendjén, hogy Istent nem úgy fogja fel, mint életének szerves részét. Mert ekkor lehet az embernek az a benyomása, hogy Isten unatkozik – mert tényleg, mit is tehet Ő egész álló nap?

Manapság nem ez a legelterjedtebb istenkép? Simone Weil szerint az igaz Isten megismerésében az ember legnagyobb akadálya egy hamis istenkép. Isten a világtól távol lévő, a túlvilági, aki a mennyben lakik fölötteünk és aki, ha csak lehet, hagyjon minket békén itt a Földön. Legfeljebb az emberi élet határesetekben kap szerepet: a betegségben, a szenvedésben, az öregségben, a balesetekben vagy a halálban. Egyébként úgy tűnik, nincs helye az életben, a hétköznapiakban. S innen már csak egy lépés a következő kérdés: létezik egyáltalán az Isten?

Érthető a kérdés. Mert aki csak egy elvont, a világtól távoli Istent hisz, az egy olyan ember, aki csak azért nem ateista, mert nincs rá ideje. Azért az érzésért, hogy Isten nincs jelen a világban, nem az Isten a felelős, hanem egyedül az ember – ez a karácsony szabadító és kihívó örömhírének a lényege. Mert a karácsony nem egy távoli Istent állít elénk, hanem egy rendkívül föld- és emberközelit –

egy olyan Istent, aki nem ragaszkodott istenségéhez, hanem kiüresítette magát és hasonló lett hozzánk, külsejét tekintve olyan volt, mint egy ember.

Azt hirdeti a karácsony, azt fejezzük ki ezen az ünnepen, hogy mi, keresztények olyan Istent imádunk, aki védtelen gyermek, aki szegény, aki kivetett.

Nagy kihívás mindnyájunknak, hogy karácsonykor megkérdőjelezzük istenképünket, sőt hogy leromboljunk minden eddigi okos, kultivált, elismert istenképet, mindenekelőtt a távoli és elérhetetlen Istentől szólót. Karácsonykor Isten olyannyira testközeli lett, annyira emberré lett, hogy azt hihetnénk: megszűnt Istennek lenni. Mégis: az emberlét mélységeiben nyilatkozta ki magát mint Isten. Egy svájci költő így foglalta össze karácsony lényegét: karácsony az a pillanat, amikor Isten a születés sirásában összetörte az istenképeket.

Ha istenképeink karácsonykor valóban szétörnek, akkor nem fogjuk többé megkérdőjelezni, hogy mit csinál Isten egész nap és hogy van-e Isten. Akkor sokkal inkább fordítva tesszük fel a kérdést: mit teszünk mi egész nap, ha az így megismert Istent hiszünk? Mert ahogy Isten konkrét emberré lett, olyan egyedien akar velünk is találkozni. Bár mindenütt jelen van, mégis csak oda érkezik meg igazán, ahol ajtót nyitnak neki. Ha szívünket megkeményítjük és bezárjuk, Isten nem fogja azt erőszakosan feltörni. Megáll az ajtó előtt és kopog. Rajtunk múlik, hogy kinyitjuk-e az ajtót, hogy beléphessen és igazán karácsony legyen. Mert karácsony ott van, ahol Krisztust beengedjük a szívünkbe, ahol akár naponta megszülethet.

Tamás József emeritus segédpüspök 80 éves

A Gyulaférvári Főegyházmege nyugalmazott segédpüspöke, Tamás József 2024. november 12-én betöltötte 80. életévét. Madéfalván született nyolcgyermekes családban. Édesapja, Tamás Gergely és édesanyja, Bíró Erzsébet a román vasúttársaságnál dolgozott. A család rövidesen Csíkszentsimonba költözött. József vallásos környezetben nevelkedett, rendszeresen ministrált és már kisgyermekként „paposdit” játszott. Nagyon korán elhatározta, hogy milyen hivatás felé indul el, és a helyben elvégzett általános iskolai tanulmányai után, 1958-ban be is iratkozott a gyulaférvári római katolikus liceumba, azután pedig a gyulaférvári papnevelő intézet hallgatója volt. Isten Szolgája Márton Áron püspök szentelte pappá 1968. április 21-én a Szent Mihály-székesegyházban. Papi jelmondatául Assisi Szent Ferenc szavait választotta („A nagy király követe vagyok”), de ezt a cenzúra nem engedte rányomtatni a szentelési emléklapjára, ezért végül a „Legyen meg a te akaratod” gondolat mellett döntött. Felszentelése után, 1968 és 1972 között a szörványvidéki Medgyesen volt segédlelkész, majd 1972 és 1978 között Türrön teljesített szolgálatot mint plébános. Ezután tizenhét éven keresztül, 1979-től 1997-ig a gyulaférvári papnevelőben a kispapok lelkivezetője, nevelője, spirituális volt. Közben az ateista kommunista rezsim idején a megfélemlítést is megtapasztalta.

Előbb érseki általános helynökként vett részt az egyházmegye kormányzásában, majd Szent II. János Pál pápa 1996. december 18-án kinevezte Valabria címzetes püspökévé és a Gyulaférvári Főegyházmege segédpüspökévé. Saját elmondása szerint a kinevezése két évig húzódott, mivel vonakodott a feladattól, nem tartotta magát alkalmasnak, de végül engedelmségből elfogadta. Püspökké

szentelése Csíksomlyón volt a Segítő Szűzanya kegytemplomában, 1997. március 1-jén. Szentelője Jakubinyi György gyulaférvári érsek volt, a két társszentelő pedig Bálint Lajos nyugalmazott gyulaférvári érsek és Janusz Bolonek romániai apostoli nuncius. Tamás József püspöki jelmondata: „*Legnagyobb a szeretet*” (1Kor 13,13). Főpásztor az azt kérte, hogy a segédpüspök Székelyföldön székelyen, mert a főegyházmege híveinek kétharmada ott él, ő pedig Csíkszeredát választotta, hogy Csíksomlyó mellett lehessen.

Segédpüspökként gazdasági ügyekkel nem kellett foglalkoznia, feladata volt jelen lenni az emberek között és kapcsolatot ápolni a közösségekkel. „Mindig jobban szerettem, hogy ne csatár legyek, hanem hátvéd. Püspöki működésemben úgy hozta a Jóisten, hogy az érsek volt az egyházmegye első számú felelőse, én pedig a háttér a neki nyújtott segítségben” – fogalmazott egy interjúban. Ugyanitt megjegyezte: „A hivatást nem mi választjuk, az igazi hivatás az isteni hívásban mutatkozik meg.” Önmagáról hozzátette: „Soha meg nem inogtam azon az úton, amelyen Isten hívó szavára elindultam.”

Több mint két évtized után, 2019. december 24-én Ferenc pápa elfogadta lemondását, de Tamás József a nyugalomba vonulása óta is éppoly aktív, mint azelőtt.

Kerek születésnapján paptestvérei és hívei a gyulaférvári székesegyházban ünnepi szentmisén mondtak hálát a jubiláns nyolcvan évéért, jókívánságokat pedig egy új, az alkalomra kiadott, *A Nagy Király követségében – A 80 éves Tamás József püspök köszöntése* című, András István, Bójte Csongor és Kiss Endre által szerkesztett, nyolcvan tanulmányt tartalmazó emlékkötet átnyújtásával is kifejezték. Isten éltesse Tamás József püspök atyát! **az Életünk újság szerkesztősége**

Minden kedves olvasónknak, munkatársainknak, önkéntesünknek és partnerünknek kegyelemteljes karácsonyi ünnepet és Istentől megáldott, boldog új évet kívánunk!

Lukácsovits Magda alkotásai. Balról jobbra: December; Békeesség (linómetszet, 1960); Téli esendélet.

Búcsú Jelenits István piarista szerzetestől

Életének 92., szerzetességének 70., papságának 65. évében 2024. szeptember 26-án, rendtársai körében, szentségekkel megerősítve elhunyt Jelenits István piarista szerzetes, Széchenyi-díjas teológus, a katolikus oktatás újjászervezője, a Magyar Corvin-lánc kitüntetettje, nyugalmazott gimnáziumi, főiskolai és egyetemi tanár. Utolsó útjára 2024. október 15-én kísérték rendtársai, barátai, tanítványai, tanártársai és tisztelői. A Fiumei úti sírkertben a piarista rend sírboltjában helyezték örök nyugalomra.

Búcsúbeszédében Sulyok Tamás köztársasági elnök Magyarország nevében hálát adott Jelenits István életéért és azért a „nyíltszívű és magabiztos reménnyel felvértezett szellemiségért, amely sugárzott belőle”. Az államfő kiemelte Jelenits István együttérző figyelmességét, nyugodt derűjét és tudatosan vállalt értelmiségi sorsát, amelyet átmentett az egyházúldözések és a polgári középosztály elsorvasztásának negyven éves szontagságos évén is. Sulyok Tamás felidézte: Jelenits István gyermekként közelről élte át a második világháborút, édesapja hadifogságba esett, hazatérve pedig, mivel vidéki jogász, tisztviselő volt, a kommunizmus számkivetettje lett. Jelenits Istvánnak ezért már gyermekként is dolgoznia kellett, hogy a család meg tudjon élni. De ő a neveltetéséből adódóan bízott abban, hogy a rossz

legyőzhető a jóval. Mindig a pozitívumokat kereste, a mélysegekből a magasságok felé tekintett, az ég pedig oltalmába vette – fogalmazott a köztársasági elnök. Kitért arra is: Jelenits István családjának a háború idején a piarista atyák adtak szállást, majd még közelebről megismerhette a kalazanciusi lelkületet, amikor a Piarista Gimnázium diákja lett. Egy új világba lépett be, egy erősen összetartó közösségbe, ahol tanár és diák válllvetve, együtt építette újjá a háborúban szétlőtt gimnáziumát. Jelenits István ennek a piarista közösségnek lett a tagja és ez az egész életét meghatározta. Volt érzéke ahhoz is, hogyan kell boldogulni az egyházellenes korban. Bár megszüntették a cserkészetet, ő tovább foglalkozott a rábizott gyermekekkel, és a cenzúrát kikerülve, álnéven publikált a *Vigília* folyóiratban. Noha a felvehető szerzetesek létszámkorlátozása miatt éveket kellett várnia, hogy beléphessen a rendbe, ő nem változtatott pályáján, kivárta, hogy piarista lehessen. Sulyok Tamás kitért arra is: a rendszerváltozás idején Jelenits István piarista tartományfőnökként meghatározó szerepet vitt abban, hogy a régi piarista iskolákat újrarendítsék, hogy a „kereszténység visszatárljon egykori iskoláiba”. Mindezek mellett könyveket írt, rendkívüli irodalmi esteket tartott, vezette a Pázmány Péter Katolikus Egyetem esztétika tanszékét, továbbá baráti kapcsolatot ápolt a magyar irodalmi és kulturális élet számos meghatározó alakjával Pilinszky

Jánostól Latinovits Zoltánig. De szerepe, rangja, kitüntetései mellett is mindig ugyanaz az ember maradt. „Jelenits atya mindennapi munkája, tartózkodó odaadása, egész élete el nem lankadó imádság volt” – méltatta az államfő.

Zsódi Viktor piarista tartományfőnök Jelenits István szavaival válaszolt az élet értelmét kereső kérdésre, amely búcsú idején óhatatlanul felmerül mindenkiben: „Az ember életének az az értelme, hogy a világ nagyszerűségére, a lét értékére ráeszméljen és örömeinek hangot adjon.” Jelenits István alakját felidézve elmondta: valóban könyvek között élt, a szobájában, sőt két fürdőszobájában közül az egyik kádja is tele volt könyvekkel. De mindig megtalálta a keresett kötetet, vagy ha nem, tudta, honnan kaphatja meg – tette hozzá, megjegyezve, hogy tőle háromszor kérte és kapta meg *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai* című kiadványt. Zsódi Viktor megindítónak és példaszerűnek nevezte, ahogy Jelenits tanár úr a betegségét elfogadta. Istenkapcsolatáról szóló sorait idézte: „Tudom, hogy Ő eszelte ki, hogy így vagyok, nem büntetésként, nem próbatételként. Isten úgy látja, hogy megértem erre. Ezzel taníthat engem is, meg a környezetemet is.”

Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek, aki maga is Jelenits István tanítványa volt a budapesti Piarista Gimnáziumban, a gyászmisén arról beszélt, hogy személyesen is sokat köszönhet egykori hittanárának. A bíboros úgy fogalmazott: „Lebilincselő volt friss, korszerű és az egyház üzenetéhez hűséges, konstruktív stílusa, amellyel hitünk igazságait és egyházunk történetét bemutatta.” Elmondta: különös hálát érez azért a tanításért, amit a hittan szakkörön kapott, ahol Jelenits István „megalapozta és megerősítette a Szentírás iránti” szeretetét. Erdő Péter felidézte: diákként várta Jelenits István vasárnapi prédikációit a diákmiséken, mert „strukturált, rövid, erőteljes és elegáns formában hitbeli élményt közvetített”. Amikor pedig ő maga is prédikálni kezdett, sokszor utólag fedezte fel, hogy nem tud elszakadni tanára stílusától, előadásmódjától. A bíboros később „külső szemlélőként, de tisztelettel” figyelte Jelenits István tartományfőnöki munkáját. Amikor pedig egykori tanára „késő öregségében még vette a fáradságot”, hogy elmenjen hozzá és megossza vele aggodalmait a tartomány helyzete miatt, újra rádöbben, hogy „az igazi piarista hivatásnak, sőt talán magyar katolikus közösségünk becsületének is ő volt az egyik nagy letéteményese” – fogalmazott Erdő Péter.

A temetésén jelen volt mások mellett Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára, Fülöp Attila, a Belügyminisztérium gondoskodáspolitikáért felelős államtitkára. (MTI; Fotó: piarista.hu)

Kozma Imre atya hazatért Teremtőjéhez

P. Kozma Imre OH áldozópap, irgalmasrendi szerzetes, apostoli protonotárius, címzetes apát, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alapító elnöke, a Magyar Irgalmasrendi Tartomány korábbi delegátusa és a budapesti rendház perjele, a Szuverén Máltai Lovagrend nagykeresztes tiszteletbeli konventuális káplánja életének 85., áldozópapságának 62., szerzetesi fogadalmainak 25. évében, 2024. október 17-én, drámai gyorsasággal lezajló betegség után, békésen, szentségekkel megerősítve az örökkévalóságba költözött. Lelki üdvéért 2024. november 15-én szentmisét mutattak be a budapesti Szent István-bazilikában, földi maradványait ezt követően helyezték örök nyugalomra a Bazilika altemplomában.

„Azért lettem pap, mert nem akartam egyedül maradni. Mindig közösséget akartam kovácsolni olyan emberekkel, akik szeretetben egymásért élnek s ebben ismerik fel az élet gazdagságát. Akik olyanok, mint a kovász és a só: jól érzik magukat együtt.” Kozma Imre atya szavai ezek. Azé a Kozma Imre atyáé, akinek a neve egybeforr a Betegpótló Irgalmasrend karizmájával, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat küldetésűdatával és több tízezer, ősei örökségétől megfosztott kelet-német állampolgár szabadságvágyával.

„Amikor pap lettem, nem éreztem, hogy ebből a világból átléptem vagy át kell lépnem egy másik világba. Sőt jobban éreztem, mint valaha, hogy ebben a világban élek s benne is kell maradnom. Pap lettem, jehordozó!” – említette egy helyütt. Ő valóban jehordozóként járt-kelt közöttünk. Egész élete Istenes Szent János tanítását tükrözte vissza: „Jót tenni és azt jól tenni!”

Vallotta, hogy a szabadság értelme és célja: tenni a jót, ami által jobb világ érkezik el. „Ha az ember jót tesz, ő maga és a világ is jobb lesz” – mondta.

Az ő jelenlététől a világunk valóban sokkal-sokkal jobb lett. Köszönjük, Imre atya!

(VG; Fotó: imreatya.maltai.hu)

Isten Önnel, Államtitkár Úr! Ég veled, Kedves Árpád!

Ötvenhét éves korában 2024. október 17-én hirtelen elhunyt Potápi Árpád János, a Miniszterelnökség nemzetpolitikaért felelős államtitkára, Tolna vármegye 2. számú választókerületének fideszes országgyűlési képviselője, lapunk és kiadóhivatalunk leghűbb és legfőbb támogatója. Amint közleményében a Miniszterelnökség fogalmaz, „Potápi Árpád János az elmúlt másfél évtizedben a nemzetpolitika meghatározó szereplőjeként elévülhetetlen érdemeket szerzett. Mindent megtett azért, hogy a Magyar Kormány nemzetpolitikájának vezérelve, a nemzeti összetartozás minden magyarnak a világ minden táján kézzelfogható valóság legyen.”

Potápi Árpád Jánost 2024. október 24-én helyezték örök nyugalomra Bonyhádon az evangélikus temetőben, római katolikus szertartás szerint. Azt megelőzően a Szeplőtelen Fogantatás-templomban Felföldi László pécsi megyéspüspök gyászmisét mutatott be az emlékére, amelyen Keresztes Andor esperes, máriagyüdi plébános méltatta az elhunyt politikust. Utolsó útjára ezek kísérték, köztük Orbán Viktor miniszterelnök, Áder János és Novák Katalin korábbi köztársasági elnökök, Kövér László, az Országgyűlés elnöke, a Kárpát-medence és a diaszpóra meghatározó közéleti személyiségei és mások. Búcsúbeszédében Felföldi László püspök is kiemelte, hogy Potápi Árpád János nemcsak ismerte, hanem szolgálta is a Kárpát-medence és a diaszpóra magyarságát, közös nemzeti célkitűzéseinket. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes pedig úgy fogalmazott: Potápi Árpád János „neve beiratott a nemzetpolitika s így a magyar nemzet történetébe”. „Sajátos karaktere a szerénység volt, a nemzetpolitikában is inkább hátrálépett. Azt vallotta, hogy »mi a keret és a vászon vagyunk, a képet a magyar közösségek festik«”. Beszéde végén Semjén Zsolt így fordult barátjához: „Nyugodj békében, de székyesen segíts minket odaátrol!”

Különleges példával járt előttünk

A sziklára épített életnek különös stabilitását adja a hit, a szolgálat és a szeretet. Ezekben Potápi Árpád különleges példával járt előttünk. Ennek megvalósításához el kell fogadnunk az Istentől kapott ajándékokat, és ha kell, szenvedve, harcolva élni vele másokért. Elhunyt testvérünk szerette és tisztelte ezeket az ajándékokat. Nagyban gyarapította azokat, de nem magának tartogatta, hanem nagylelkűen, túlcserélően adta másoknak, szolgálta velük mások életét, közösségét.

Az élet legnagyobb feladata, hogy megtanuljunk szeretni, szépen szeretni, és a szeretetért áldozatot, szenvedést vállalni a sebeink, a gyengeségeink, a keresztjeink ellenére is. Ebben mutatott ő különleges példát. Miközben gyógyította a maga és a családja, gyermekei sebeit, tudott, mert megtanult túlcserélően, gyógyítóan, felemelően szeretni. Jelenlétével és gondoskodó, odafigyelő szívvel. Ezért volt az arca halála pillanata után békés, nyugodt. Megpihent.

Részletek Felföldi László püspök gyászbeszédéből

Nehéz lesz továbbmenni nélküle

Gyászolunk. Egy rendkívüli embert, barátot, tiszta szívű és lelkületű politikust, harcostársat, aki az összmagyarág létéért küzdött. Az egyik nagysága abban rejlik, hogy mindvégig az maradt, aki volt: szívű patrióta. A mindennapokban az a politika színterén is. Nehéz lesz továbbmenni nélküle. De hiszem, hogy az örök világosságban is kitértőan folytatja az itt félbehagyott küldetését.

Orcskai Marianna

Emlékedet őrizni fogom!

Tisztelt Államtitkár Úr, Kedves Árpá! Így szólítottalak az elmúlt években, amikor írtam Neked ünnepekre vagy a közösségeinket érintő ügyekben. Te szolgálatod által kiérdemelt mindannyiunk tiszteltét, és emberséges magatartásod, mindenkor empátiád lehetővé tette, hogy barátilag is megszólítsunk, megszólítsalak. Elmeneteled hirtelen történt, nagy úrt hagytál magad után. Mostantól már csak a Rád való emlékezés marad. Emlékedet én is örökké őrizni fogom!

Köszönöm közös ügyeinkkel kapcsolatos támogatásaidat, különösen az *Életünk* újság felkarolását. Neked köszönhető, hogy ez a kiadvány ma is létezik, az olvasók a kezükbe vehetik. Köszönöm barátságodat, találkozásainkat. Különösen emlékezetes marad számomra, hogy 2021. szeptember 18-án eljöttél Ditróba, hogy velem ünnepeld aranymisés hálaadásomat (ez a közös képünk ott készült). Köszönöm akkor elhangzott gondolataidat, köszöntőszavaidat és ajándékodat.

Kedves Árpá, nyugodjál békében, Isten veled!

László atya (Vencser László)

Lelj nyugalmat az Örök Fényben!

Sok emlék felsorakozik ilyenkor. Bennem is. Események a Márton Áron-évben Innsbruckban, Bécsben; a Mátyás király-évben Szegeden, Lendván; a Tamási Áron-évben Marosvásárhelyen; szentmise Ditróban; sajtótájékoztatók Budapesten... s a sok emlék immár nem gyarapszik továbbiakkal. Kedves Árpád, az emberiség s benne a magyarság hatalmas kincse voltál. Nem a hivatalod, hanem a szíved tett nemzetpolitikáért felelős államtitkárrá. Mi egyelőre csak csetlünk-botlunk Nélküled, de tudatában vagyunk annak, hogy csakhamar magunkra kell találnunk – hogy új, mennyei otthonodban ne kelljen restelkedned miattunk, ellenkezőleg: lehess büszke ránk! Szeretnénk méltók lenni az Emlékedhez. És aztán találkozunk majd megint... Te addig is nyugodalmasan, békességesen élj tovább az Örök Fényben...

Varga Gabi

A kereszténydemokrácia kihívásai – válaszok a XXI. században

Latorcai Csaba miniszterhelyettes, a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium parlamenti államtitkára, a Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP) ügyvezető alelnökének előadása a Regőczy István-émlékkonferencián Kecskeméten 2024. szeptember 26-án

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Konferencia! Köszönöm a szíves meghívást a mai emlékkonferenciára, megtisztelő számomra, hogy Isten Vándora, Regőczy István atya élete kapcsán megoszthatom Önökkel gondolataimat. Köszönöm a szervezőknek a munkáját, hogy méltó módon emlékezhetünk az árvák megmentőjére, a fiatalok mentorára. Köszönöm a róla elnevezett alapítvány alapítóinak, volt Köztársasági Elnök Úr és kedves Felesége, Anita Asszony elhivatottságát, hogy segítőkkel együtt felkarolják a Covid-járvány alatt árván vagy félárván maradt gyermekek, fiatalok életének megkönnyítését és ezzel is osztoznak sorsukban.

Tisztelt Konferencia! Valamennyien Isten vándorai vagyunk. Amikor megszülettünk, kaptunk valamit a képzeletbeli tarisznyánkba és azzal útra keltünk, hogy beteljesítsük utazásunk során a Teremtő nekünk szánt tervét. Az évek során szépen, lassan alakul, alakult ez, kinek-kinek tehetsége, szorgalma és teherbíró képessége szerint.

Számunkra, keresztény emberek, keresztény közéleti emberek számára különösen is fontos, hogy az életünk: küldetés. Ahogy Krisztus mondta tanítványainak: „Menjetez tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében, és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek. S én veletek vagyok mindennap, a világ végéig” (Mt 28,19–20).

Ez a felszólítás, hogy menjetez, egyrészt az elindulás hajlandóságára buzdít, másrészt pedig előrevetít egy folyamatos úton lévőséget. Egy vándorlást, egy zárandoklatot, amelynek van egy eleje és van egy vége. S hogy a közte lévő időt hogyan és mivel töltjük ki, hasznos, avagy kevésbé fontos dolgokkal, netán haszontalannal, rajtunk múlik.

A küldetés kapcsán Ferenc pápa így fogalmaz egy helyütt¹, amikor az isteni meghívásról beszél: „Nincs hivatás küldetés nélkül. Nincs boldogság és teljes önmegvalósítás anélkül, hogy ne kínáljunk fel másoknak az új életet, amelyre rátaláltunk. A szeretetre szóló isteni meghívás olyan tapasztalat, amelyet nem lehet elhallgattatni.” Majd így folytatja: „Nekünk, keresztényeknek az a közös küldetésünk, hogy minden helyzetben örömmel – tettel és szóval – tanúságot tegyünk arról, amit megtapasztalunk azáltal, hogy Jézussal és az Ő közösségében, az Egyházzal vagyunk. Ez pedig az irgalmasság testi és lelki cselekedeteiben, továbbá olyan befogadó és szelíd életmódban nyilvánul meg, amely képes a közelségre, az együttérzésre és a gyengédségre, szemben az elutasítás és a közöny kultúrájával.”

Tisztelt Konferencia! Regőczy István atya élete a felkínálás élete volt. Az új, krisztusi élet felkínálása, amelyre Ő maga rátalált, bátran rálépett az útra és befogadó, szelíd szeretettel meghívta és magához ölelte azokat, akik a legjobban rászorultak az irgalmasságra, valamint a gondoskodásra: az árva gyermekeket, fiatalokat.

Ezzel kapcsolatosan felidézem Szent II. János Pál pápa egy gondolatát², amely a keresztény hivatás alfájára és ómegájára, a szolgálat lényegére mutat rá. Így hangzik: „Krisztus királyi küldetésében való részvétel, azaz a tény, hogy önmagunkban és másokban fölfedezhetjük hivatásunknak azt a különleges méltóságát, melyet »királyságnak« lehet nevezni. Ez a méltóság a szolgálatkészségben mutatkozik meg Krisztus példája szerint.”

Regőczy atya a jelenlétével szolgált és evangelizált, egyszersmind tudatára ébresztve a reábizottakat azokra az értékekre, amelyeket Isten szemében hordoznak. Könyvében, *Az Isten Vándorában* egy karácsonyra visszaemlékezve írja, hogy amikor az ünnep alatt meglátogatta a Sasi Otthont maga a váci püspök is, arra a kérdésre, hogy hány árva lakja az otthont, így felelt³: „[...] Hirtelen magam sem tudom. [...] Eddig egyetlenegy gyermeket sem utasítottam el. Hiszen ezek a szegény árvák mind egyformák abban, hogy szeretetre vágyó kis szívük van. [...]”

Regőczy István atya szolgálata értéktelmentő szolgálat volt, amely megjárta magasságokat és mélységeket egyaránt. Pesterzsébeten és Vácon gyermekotthont alapított,

ugyanakkor megtapasztalta a rettegett Andrassy út 60. zárkáját, raboskodott a kistarcsai internálótáborban, mégis kitartott elhatározása mellett: akárhol szolgált, támasza maradt a nehéz sorsú embereknek.

Tisztelt Konferencia! Wimmer Anzelm⁴ XX. századi szervita hitszónok *Az élet teljessége* című művében egy helyütt ezt írja⁵: „Az élet teljességét keressük. Ez minden törekvésünk indítóoka és ez tartja lendületben minden cselekedetünket, minden teljesítményünket és egész fejlődésünket. A cél, amelyet kitűztünk magunknak, az a lélek, a személyiség, a jellem és az életstílus Krisztushoz való hasonlatossága. Az út, amelyet végig kell járnunk, hogy ezt a magasztos célt elérhessük, a katolikus, természetfeletti életművészet, amely oly sok nagy jellemet alakított és oly számtalan sok tökéletes emberrel, Szenttel dicsőítette meg az Istent.”

Regőczy István atya szolgálatával az élet teljességét kereste. Miközben az élet teljességét kereste, evangelizált is. Szavaival, tetteivel tanuskodott a feltámadás valóságáról. Akkor is, amikor árvaházat épített, és akkor is, amikor a kommunista rendszer elnyomása idején kitartott hite és a rábizottak védelme mellett.

Ma, a XXI. század harmadik évtizedének feléhez közeledve a legnagyobb kérdés és egyben kihívás számunkra, keresztények s benne kereszténydemokrata közéletiek számára is, hogy tudunk-e, képesek vagyunk-e a föld sója, a világ világossága lenni, van-e erőnk, elég hitünk és hitelességünk tanúságot tenni.

Szent II. János Pál pápa *Redemptor Hominis*⁶, *Az ember Megváltója* című enciklikájában így fogalmaz: „[...] bármilyen kezdeményezés csak annyiban szolgál javára az Egyház megújulásának, és csak annyiban segíti terjedni az »igaz világosságot, aki Krisztus«, amennyiben a meghívás, valamint az egyéni, egyetlen és megismételhetetlen kegyelem – mely által minden keresztény Isten népe közösségében építi Krisztus Testét – iránti felelősség megfelelő tudatosságra támaszkodik. [...]”

Tisztelt Konferencia! Megújulás, felelősség, tudatosság. Keresztény emberként felelős és tudatos cselekvésre kaptunk meghívást, azzal, hogy a krisztusi utat járjuk. Aktív cselekvésre, amellyel befolyásoljuk saját és tágabb környezetünket. Aktív cselekvésre, annak minden nehézségével és örömeivel együtt. Mert a kereszténység mint életforma mindig, minden körülmények között cselekvésre ösztönöz. Így volt ez évszázadokkal ezelőtt, amikor elődeink hitvalló közösségeket hoztak létre és azokból kisarjadt az egész világot behálózó, máig élő egyház. S így van ez napjainkban is, amikor – mint annyiszor a történelem folyamán – a szorongatottság idején éljük. Háborúval, gazdasági nehézségekkel kell szembenéznünk, miközben a világ számos pontján keresztény testvéreinknek egyre dühödtebb üldöztetésben van részük. Igen, Európában is, csak Európában (még) nem fizikai, hanem szellemi síkú az üldöztetés. De ha hagyjuk és nem lépünk fel ellene, akkor ne legyen kétségünk, hamarosan bizony fizikai üldöztetéssel is szembe kell néznünk.

Igen nagy a hasonlatosság a kommunista diktatúra egyházüldözése és a mai, újmarxista, az eltörlés kultúrája által átszőtt keresztényüldözés tekintetében. Tudunk pél-

dákat arra is, hogy néhány Nyugat-Európai országban börtönre ítélték hitüket megvalló keresztény testvéreket.

A globalizálódó világban és benne Európában számos példa mutatja azt, hogy nem könnyű hitvalló keresztényként élniük azoknak, akik Krisztus tanítását kívánják követni és e szerint formálják saját és közösségük, valamint az egész társadalom életét.

A kommunista diktatúra és annak mai változata között egyenlőséget tehetünk abban a tekintetben is, hogy a világ s benne Európa olyan irányba halad, amelyben senki nem tartozik felelősséggel semmiért, önmagáért sem, nemhogy másokért vagy a közösségért. **Ma az Isten, haza és a család hármas egysége sokak szemében szálla és egyúttal leküzdendő, veszélyes akadály. Leküzdendő és veszélyes akadály az egyéni önmegvalósítás szépnek és újnak hazudott gendervilága előtt, amelyet az ideológiai gyarmatosítás egyik útjának nevezett Ferenc pápa.** Olyan akadály, amelyet – talán kevésbé drasztikusan, mint a kommunista időkben, ámde annál ravaszabb eszközökkel – mindenáron el kell takarítani az útból.

Ma ismét neveltség tárgya lehet az utolsó vacsora misztériuma vagy a feltámadás dicsőségét hirdető kereszt. De frontális támadásnak vannak kitéve azok is, akik az egészséges családokat egy férfi és egy nő élethosszig tartó hűségére alapozzák.

Tisztelt Konferencia! A napokban – készsülve előadásomra – ráakadtam néhai Tőkéczi László történészprofesszor egy még 2008-ban írott cikkére⁷, amelyben így elmélkedik a nyílt társadalom visszasságairól, utalva annak kereszténységhez fűződő viszonyára: „[...] a nyitott társadalomban újra csak be akarják zárni az ember szabad szellemi/transzcendens dimenzióit, amely nélkül a kereszténységet és a keresztény egyházak folytatódó karanténját s eltűnésre ítéletét jelentette. Az ember ne lelkizzen, legfeljebb érzelmi-problémáit teregesse ki a tévék előtt. Ne foglalkozzon Istennel, legfeljebb csak akkor, ha az üzletet is jelent, mint a modern vallási (ál)közösségeknek. [...]” Majd így folytatja: „A kereszténység mint megtartani képes tartógyökér nem kívánatos a pénzuralom tiszta képletében, ahol anyagi erőssorrend van, s a veszteseknek legfeljebb emberjogi hókuszpókusz jár. Nem kell a múlttal foglalkozni, hanem a jövő felé kell fordulni. De az ember (és közössége) mindig a múlt eredménye. [...] Hiszen a múlt, mint a fa gyökere, az ember egyik legfontosabb orientációs pontja. Mire mehetünk az elődök tapasztalatai nélkül? Persze az értelmes, tiszta múlt és tapasztalatai zavarják a zavaros multikulturalizmus mindenre képes »humanizmusát«. Hiszen az ember nemcsak családilag, hanem közösségekben is determiált – a teremtési rend normái szerint. [...]”

Mindez íródott mintegy másfél évtizeddel ezelőtt. Ma pedig egyre inkább megvalósulni látszik mindaz, amit nap mint nap megtapasztalhatunk: a családi, a baráti, a keresztény, a nemzeti közösségek útjában állnak a magát felszabadítóknak, az individuumot mindenképpen felettinek tartó nyitott társadalom eszméjének, miközben valójában önmegvalósító emberek tömegét zárja a fogyasztás, élvezet és az ösztönök magánzárkás, szépnek semmiképpen sem nevezhető világába.

Tisztelt Konferencia! Regőczy István atya, az Isten vándora, vagy ahogyan másképpen is nevezték őt olyan tisztelettel, mint a „magyar Don Bosco”, az Isten, a haza és a család hármas és szent egységére építette saját és

övéi életét. „*Prohászka Ottokár karácsonyi elmélkedéséből vettem az elnevezést az én drága gyerekeimre: Sasfiókák. Ezekből az elhagyott, árva utagyerekekből, kis csavargókból akartam egy elit csoportot nevelni, akiknek a legmagasabb, a krisztusi ideál ad szárnyakat, hogy magasba emelkedjenek*” – írta⁸ az ő nagy családjáról.

Mit kell hát tennünk és mi a dolgunk nekünk, XXI. századi magyar keresztény hívőknek, közéleti szereplőknek ebben a mai, kihívásokban bővelkedő időkben?

Amennyiben fontosnak tartjuk, márpedig hiszem és meggyőződés szerint sokan, nagyon sokan vagyunk, akik a keresztény alapokra épülő sikeres Európa jövőjében hiszünk, és azt fontosnak tartjuk, akkor ezért a közös célért dolgoznunk kell és bátran halatnunk is kell a hangunkat.

A siker azon áll vagy bukik, hogyan tudjuk a keresztény közösségeket megtartani, illetve azokat továbbfejleszteni, -bővíteni. Szűkebb hazai, tágabban közép-európai és még tágabban a kontinens azon országaiban, amelyekben még megmaradt a természetes életöszön és az élni akarás legkisebb szikrája is.

A mi feladatunk az, hogy váljunk motorjává egy olyan sikeres kereszténydemokrata fordulatnak, amelyre ma égető szüksége van Európának, különösen is annak nyugati felében.

Követendő irányként az látszik sikeresnek, ha saját lakóhelyünkön még több, a jelenleginél is több élő, keresztény alapon álló közösséget hívunk életre és töltjük meg azok életét tartalommal, amelyek célja egy hiteles jövőkép felmutatása, még akkor is, ha olykor elutasítást tapasztalunk. Ennek az önszerveződésnek a továbbberősítése annál is inkább fontos, mert napjainkban a hagyományos keresztény, illetve konzervatív értékek – mint a hit, család, haza, nemzeti identitás – védelme, a megtartásukra irányuló igény és törekvés jóval erőteljesebb Közép-Kelet-Európában, s benne Hazánkban, mint bárhol másutt Nyugaton.

Tisztelt Konferencia! **A kereszténység és az erre építő kereszténydemokrácia a jövőtlenség helyett a jövőt kínálja.** Ez a jövő az együttműködés, a közös gondolkodás és a közös cselekvés talaján áll. A felmerülő kérdésekre nemcsak működő, hanem keresztény alapon álló válaszokat kíván adni.

Befejezőül kérem, engedjék meg, hogy ismét Ferenc pápát, ezúttal a néhány évvel ezelőtti, a fiatalokhoz intézett üzenetét⁹ idézzem a figyelmükbe: „[...] **Az igazi eredetiség, az igazi forradalom ma abban áll, ha lázadunk az ideiglenesség kultúrája ellen, ha túllépünk az ösztönön és a pillanaton, ha egy egész életet és egész lényünkkel szeretünk. Nem azért vagyunk itt, hogy vegetáljunk, hanem hogy az életből valami nagyot hozzunk létre. [...]”**

Az Isten vándora, Regőczy István atya élete és szerető szolgálata ebben is példát mutathat számunkra, mai Krisztuskövetők számára. Merjünk mi is kilépni a jól megszokott világunkból, mert újra kell evangelizálnunk a világot. Kinek-kinek tehetsége, adottsága, feladata szerint, hogy beteljesítsük földi utazásunk során a Teremtő nekünk szánt tervét.

Tanuskodnunk kell egy olyan világról, ami hitünk és meggyőződésünk, de a történelmi tapasztalatok alapján is egyedül élhető környezetet, szereteten és együttműködésen alapuló társadalmat jelent, azaz valódi boldogságot nyújt hosszú távon.

Köszönöm szíves figyelmüket.

¹ *Kegyelem és küldetés* – Ferenc pápa üzenete a hivatások 60. világnapjára.

² *Redemptor Hominis*, Szent II. János Pál pápa első enciklikája: Az emberek Megváltója; IV.

³ Az Egyház küldetése és az emberi sors; 21. A keresztény hivatás: szolgálat és uralkodás; 1979. március 4.

⁴ Regőczy István: *Az Isten vándora*, 1993. Szent István Társulat, ISBN 963 360714 0.

⁵ lexikon.katolikus.hu/W/Wimmer.html

⁶ Wimmer M. Anzelm OSM: *Az élet teljessége. Gondolatok a katolikus életstílusról*, 1939.

⁷ *Redemptor Hominis*, Szent II. János Pál pápa első enciklikája: Az emberek Megváltója; IV.

⁸ Az Egyház küldetése és az emberi sors; 21. A keresztény hivatás: szolgálat és uralkodás; 1979. március 4.

⁹ Tőkéczi László: *A nyitott társadalom visszasságai*, Magyar Nemzet, 2008. március 20.

¹⁰ Regőczy István: *Az Isten vándora*, 1993. Szent István Társulat kiadása, ISBN 963 360714 0.

¹¹ Ferenc pápa a fiatalokhoz Kassán: Ne maradj a szegény foglya, mert Isten sosem szegényenkezdi miattad!; 2021. szeptember 14.

Felhasznált források:

www.magyarurir.hu/hirek/az-arvak-segitojere-emekeztek-regoczy-istvan-anya-sirjanal-koszoruzott-hercegegh-anita | hu.wikipedia.org/wiki/Reg%C5%91czi_Istv%C3%A1n | hegyvidek.hu/let-a-hegyvideken/diszpolgaraink/regoczy-istvan-1915-2013 | www.ppek.hu/k341.htm | www.magyarurir.hu/hirek/regoczy-istvan-az-isten-vandora | lexikon.katolikus.hu/R/Reg%C5%91czi.html | vaci-naplo.hu/2024/02/tizenegy-eve-huny-el-regoczy-istvan-az-arva-gyermek-segitojere-a-katolikus-pap-nevet-viselo-regoczy-alapitvany-a-koronavirus-aldozatainak-gyermekait-tamogatja | parokia.hu/archivum/kozosseg/szam/23/cikk/414/ | www.ppek.hu/konyvek/Wimmer_M_Anzelm_Az_élet_teljessége_1.pdf | magyarnemzet.hu/archivum-magyarnemzet/2008/03/a-nyitott-tarsadalom-visszassagai

„MerjeteK szeretni!” – Egy hétvége Bőjte Csaba atyával, Kempton, Augsburg és Neu-Ulm helyszíneken

Az augsburgi Szent László Magyar Katolikus Misszió és a hozzá tartozó kempteni és neu-ulmi egyházközség vendége volt Bőjte Csaba atya. A bajorországi látogatásra a nagyszalontai gyermekotthon néhány növendéke is elkísérte Csaba testvért. Mindhárom helyszínen szentmisével és dedikálással egybekötött könyvbemutató várta a helyi magyar közösségeket.

A kempteni magyar katolikus közösség 2024. október 12-én, szombaton tartotta meg

Az ulmi Magyarorság Házában

szokásos, immár hagyományává vált Rózsafüzér Királynője ünnepét. Az ünnepi szentmise főcelebrálására már második alkalommal Bőjte Csaba atyát kérte fel a közösség, aki örömmel tett eleget a kérésnek, sőt gyermekek kíséretében érkezett. Ha már ilyen hosszú utat megtettek, miért is lett volna hűtlen az augsburgi és a neu-ulmi hívekhez? Október 13-án, vasárnap az augsburgi és neu-ulmi magyar katolikus közösségekhez is ellátogatott, ahol szentmisét mutatott be, és kötetlen beszélgetés keretében alkalom adódott dedikálással egybekötött könyvvásárlásra is.

„MerjeteK szeretni!” Csaba atya prédikációjában ezt a kedves, ámde határozott felszólítást bontotta ki az igen szép számmal egybegyűlt híveknek a szentmise mindhárom helyszínén. Krisztusi szeretetben élünk, gya-

koroljuk mindennapjainkban a türelmet, az alázatot, a megbocsátást embertársaink irányában. Figyelmünket, gondoskodásunkat, óvó tekintetünket ne vegyük le az esetlekekről és a segítségre szorulókról. Ne engedjük el az idősök kezét, családtagjainkra, gyermekeinkre, szüleinkre, rokonainkra, barátainkra és ismerőseinkre szakítsunk elég időt! Adjunk teret a mosolyoknak, a derűs beszélgetéseknek, a biztató szavaknak, a kézfogásnak és a megértésnek! Hagyjunk időt magunkra, az elcsendesedésre, a belső megnyugvásra, az imáinkra. Bízunk magunkban, bízunk abban, hogy az Úr által kijelölt feladatokat képesek vagyunk megvalósítani, és az Ő nevében cselekedni, az általa mondottakat tettek-re váltani. Nem kell nagy dolgokra, különleges látomásokra várni, csak szerető szívvel figyelni mindazokra, akik körülöttünk élnek szűkebb és tágabb környezetünkben, közösségeinkben.

Mennyivel könnyebb lenne mindannyiunk élete, ha ezt az utat követnénk! Ha Krisztusban vetett hitünket, amit lelkünkben táplálunk, a valóságba kivetítjük! Csaba testvér mély és magas gondolatokkal könnyed, egyszerű nyelvi formába öntve, a rá jellemző egyéni hanghordozásban és humorral elegyítve a szokásos módon magával ragadták a híveket. Saját példáival, személyes élményeivel ékesítve egyszerre éreztük a lehetetlent és a könnyedséget. A hitelességet

átélve pedig egy belső motivációt arra, hogy a saját életünkben követni tudjuk és képesek vagyunk tettekre váltani apró lépésekben. Lelkünk olyan mélységeket és magasságokat élt meg, amelyre úgy fogunk emlékezni, és életben tartani, ha merjük mindazokat tenni a szürke hétköznapiakban, amelyek napról napra segítenek megtartani és erősíteni az Úr Jézus Krisztus iránt érzett szeretetünket.

Az ünnepi szentmisék magasztos hangulatát az augsburgi misszió felnőttkórusa és zenekara, valamint a neu-ulmi kórus és a gyermekministránsok közreműködése tette teljessé.

No és a gyerekek! A gyermekotthon apraja, de többségében nagyja csodás ajándékkal kedveskedett vendégfogadóinak. Egy színdarabral. Egy közös játékkal. Egy közös előadással. Szent Ferenc életéről. A színdarab témája, nyelvezete, terjedelme biztosan próbára tette a felkészülést és a próbákat, amíg megszületett az alkotás.

A csoda pedig abban rejlik, hogy a kedves hallgató és néző mindezen nehézségekből már semmit sem érzett. Megérett a darab. Könnyedén, fel szabadultan játszották szerepüket a kicsi és nagy színészpallátok, értették minden mozzanatát, és a tekintélyes mennyiségű szöveg sem jelentett nekik akadályt. Csak csodálunk mindazt az értéket, ami a szemünk láttára született meg a színdarab által a gyerekek közvetítésével.

Az ajándék értékét az elkészítésében befektetett idő, munka határozza meg. Ez az

ajándék pontosan ezen ismérvek miatt lesz mindannyiunk számára felejthetetlen! Hálásan köszönjük!

Vendégeink családias, otthonos környezetben lettek szállásra a kempteni magyar katolikus közösség vezetőjénél, Kühn Tibor családjánál. A búcsú ünnepi szentmiséje és a gyerekek előadása az alkalom magasztosságát, a könyvbemutató és dedikálás a jótékony cselekedetet, míg a közös vacsora és mulatság a magyar virtust és identitásunkat hordozta magában. Mindezek külön-külön is fontos értékek, de együttesen, egyszerre és egyidőben megsokszorozódik a hatásuk.

Mertünk szeretni az augsburgi és neu-ulmi együttlét alkalomával is. Szeretettel adtak vendégeink, felejthetetlen élményeket, amelyektől gazdagabbak lettünk. Mindezt vendégszeretettelükkel viszonzották a helyi közösség tagjai. Szorgos, segítő kezükkel, figyelmükkel, mosolyukkal, biztató, bátorító szavakkal fejezték ki köszönetüket.

Rotyogtak a bográcsok a hétvégén gulyással, babgulyással és marhapörkölttel. Finomabbnál finomabb házi sütemények kínáltak magukat küllemben és ízvilágban. Az egymásra szánt idő, az ismerkedések, beszélgetések, a régi és új találkozások örömeiben újra megéltük az „Együtt tenni és együtt lenni jó!” varázsát.

Orcskai Marianna, az augsburgi Szent László Magyar Katolikus Misszió Kőrösi Csoma Sándor-ösztöndijosa
www.korosiprogram.hu

Színdarab Kemptonban

Példaadás hűségéből és reménységéből – Kettős megemlékezést tartottak Bécsben a Pázmáneumban

Az ausztriai magyarok szentmisével és koszorúzással emlékeztek meg 2024. október 23-án a bécsi Collegium Pázmáneumban Mindszenty József hercegprímás Bécsbe érkezésének 53. és az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének 68. évfordulóján.

A program 17 órakor szentmisével kezdődött, amelyet Varga János rektor mutatott be. Prédikációjában felidézte Mindszenty József bíboros személyét, valamint Kapisztrán Szent János alakja mellett a megelőző napokban ünnepelt Boldog IV. Károly királyt és Szent II. János Pál pápát is. Kiemelte: mindhárman úgy élték meg az Istentől kapott hivatásukat, hogy az egy egész életre szól. Hozzáfűzte, hogy mennyire aktuálisak ma is Mindszenty bíborosnak az 1956. november 6-án kelt végrendeletében írtak: „Magyar a magyart részvétellel szeresse és ne ártsón egymásnak!” Majd idézte a hercegprímás utolsó körlevelét 1975 áprilisából: „Az első, amit meg kell tenetek, az, hogy öntudatosodjatok! Hogy ráésszéljeteK, rádöbbenjeteK arra, hogy Szent István, Szent László, Szent Erzsébet, Hunyadi János, Rákóczi, Zrínyi és Széchenyi István népe vagyotok! Ezért ne haljon el nyelveteken a magyar szó!” Ennek kapcsán emlékeztetett Varga János Széchenyi István szavaira: „Nem

a nép mennyisége, hanem minősége hervaszt vagy virágoztat valamely hazát...” Befejezésül idézte Gérecz Attilát (Dunakeszi, 1929. november 20. – Budapest, 1956. november 7.), az 1956-os forradalom és szabadságharc hősi halottját, akinek hat év börtön után hét nap szabadság adatott. A váci fegyházban 1955-ben írt versében így fogalmaz, imádkozik a fiatal költő: „S barlang ólén, cellák sötét / mélyén fények gyúlnak. / Népedért szólj, Boldog Özséb, / mondj imát az Úrnak. / Hívd egybe, ki hív és magyar! / Hívd ki sebbel ékes! / Győzni fog, ki hinni akar / s áldozatra képes! / Szállj, ragyogj te mennyei fény, / angyalszárnyú ének, / fájó szívén: magyar szívén / minden remetének. / Add Urunk, hogy rab és szegény, / mind testvérré leljünk, / áldd meg hazánk, hogy a remény / átölelje lelkünk!” (Boldog Özséb himnusz).

A kántori szolgálatot Pálmai Árpád tanár úr, egyházenész, karnagy, énekművész látta el.

A szentmise után az emlékezők levonultak az aulába, ahol Mindszenty József felújított

bronzemléktáblájánál folytatódott az este programja.

A Pázmáneum homlokzatára 1985-ben, Mindszenty bíboros halálának tizedik évfordulója alkalmából elhelyezett bronzemléktábla Nagy Ernő Franciaországban élő művész alkotása, amelyet 1998-ban – igen kopott állapotban – levettek és helyére egy díszesebb márványtábla került. A portréval díszített eredeti emléktábla a raktárban várta jobb sorsát, mígnem 2014-ben újra elhelyezték, immár az aula falán.

Az emlékezés virágai

A Külgazdasági és Külügyminisztérium a „Külföldi magyar emlékek megőrzésére” programja keretében támogatta a Mindszenty-emléktábla felújítását. A munkálatokat Prim József fémötvös-restaurátor művész végezte.

A rektor köszönetet mondott a Minisztérium, valamint a Nagykövetség munkatársainak a segítségért, majd megáldotta az emléktáblát.

Ezt követően beszédet mondott Szilágyiné Bátorfi Edit, Magyarország ausztriai nagykö-

vete. Miután köszöntötte az egybegyűlteket, fontosnak nevezte a Pázmáneumban való megemlékezést október 23-án. „Istentisztelettel kezdtek itt a megemlékezést, ami egészen más, emelkedett lelkiállapotot jelent” – fogalmazott. Kiemelte, hogy mintegy tíz évvel a háború után az események arra világítottak rá Magyarországon, hogy tévedtek, akik azt gondolták, ki lehet irtani a hitet, meg lehet szüntetni a vallást. „Mindszenty bíboros példát adott hűségéből, és őrizte a reményt, hogy lesz még szabadság Magyarországon...” – hangsúlyozta. Szilágyiné Bátorfi Edit nagykövet asszony örömet fejezte ki, hogy megújult az emléktábla. Végül a figyelmet a jövő évre irányította, amikor az üldözött főpásztor halálának 50. évfordulója lesz.

Az emlékezés koszorúját elsőként a nagykövet asszony, majd a társszervező, a bécsi Kalácsa Club elnöke, Wurst Erzsébet, végül a Pázmáneum nevében két egyetemista: Szalay Lotti és Balogh Áron helyezte el.

Ezt követően a program a Díszteremben folytatódott Pálmai Árpád *TisztaK, hősök, szentek* című verses-zenés műsorával. Az előadó a prózai és énekes darabokat zongorával, régi hangszerekkel kísérte. A jeles nap végül agapéval fejeződött be. (Pázmáneum)

Az Öreg Jóisten – Belgiumban az Ardennek dimbes-dombos lankái kincset rejtenek

Októberi nemzeti ünnepünk és Mindenszentek előestéje lassan hét évtizede összefonódik a Belgiumban élő magyarok számára. 1956. november 4-én éjjel a belga Katolikus Munkás Ifjúság – hallván a magyarországi eseményekről – gyalogos zarándoklatként egy fakeresztet vitt és állított fel a Banneux-i Mária-jelenések kegyhelyén *Hongrie en sang – Magyarország vérben* felirattal. A Banneux-i Szűzanya közbenjárását kérték, hogy enyhítse a magyarok szenvedéseit.

A Banneux-i kereszt

Dobai Sándor atya, aki több mint hatvan éven át szolgálta a belgiumi magyarokat, minden év október 31-én nemzeti zarándoklatot szervezett Banneux-be, imádsággal és szentmisével megemlékezve a jelenésekről és az '56-os forradalom és szabadságharc áldozatairól, megkoszorúzza a Magyar Keresztet. Évek óta a kölni magyar lelkesedés híveivel is részt veszünk a Banneux-i zarándoklaton, Szűz Mária és a szentek közbenjárását kérjük életünkre, imádkozunk a hősökért és

szeretteinkért a Magyar Kormány segítségével immár megújult, betonlapra helyezett, magyar címerrel ellátott kereszt előtt.

Ha Köln irányából érkezik az ember a zarándokhelyre, az autópályát elhagyva Banneux előtt Pepinster az utolsó vallon település, amelyen keresztül visz az út. Innen az Ardennek g y ö n y ö r ü dimbes-dombos lankáin kanyarogva lehet felkapaszkodni Banneux-be, ahol a szegény sorsú Beco család 12 éves kislányának, Mariettának 1933. január 2. és március 15. között nyolcszor jelent meg a Szűzanya. Szűz Mária magát a Szegények Szüzének nevezte, és megígérte, hogy enyhíteni fogja a hozzá fordulóK szenvedéseit. A Banneux

A Tancremont-i kápolna

és Pepinster közötti hatkilométeres útszakaszon néhány háznyi, amolyan egy-két utcás falucska bújik meg a hegyekben. Pepinster és Theux községhez is tartozhatna az utca – bármelyikbe át lehet sétálni –, mégis saját nevet kapott a település. Autóval pillanatok alatt „átszalad” rajta az ember, pedig Tancremont kincset rejt. A főút mellett alacsony kőfallal körülvé-

ve aprócska kápolna rejtőzik a fák között: az *Öreg Jóisten Szentélye*. A helyiek ugyanis *Öreg Jóistennek* nevezik a benne található monumentális, hársfából faragott, két méter magas, keresztben függő Krisztus-szobrot. Az alkotás érdekessége, hogy Jézust a keresztben koronával a fején,

színes tunikában ábrázolja, ami valószínűleg királyi és főpapi mivoltát kívánja hangsúlyozni. Modern vegyi vizsgálatok kimutatták, hogy a kereszt 810 és 965 között készült. Feltehetően a szomszédos Theux telepomát díszítette, de a francia forradalom idején elrejtették és csak a XIX. században került elő, amikor egy földműves a földjén elásva megtalálta.

A csodaszép kápolnában a pap Krisztusra tekintve miséznek, s az oltár kiemelt hátsó peremébe vésvé – amely gyertyatartóként szolgál – az alábbi mondat lebeg szeme előtt: *Dum volvitur orbis stat crux – Míg a világ forog, a kereszt áll*. Tancremont *Öreg Jóistene* több mint ezer éve tekint az arra járó emberekre. Az évszázadok viharaiiban hanykolódó, békétlen világban ölelésre tárt karja, békés, szelíd tekintete a modern kor emberének is azt üzeni, mint egykor: „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz” (Zsid 13,8). **Mustos Edit**

Az ezeréves feszület

Gyermekeknek

Szolgálat az üldözések közepette is

Több plébánián találkozhatunk állandó diakónusokkal. Ők egyfajta összekötő kapcsot jelentenek a pap és a hívek között, szerepük van a liturgiában és a szegények szolgálatában is. Családos emberek, munkájuk mellett a szabadidejüket áldozzák erre a feladatra. A diakónusi szolgálat története az első tanítványok idejébe vezet vissza bennünket.

Az Újszövetség egyik könyvében, az Apostolok Cselekedeteiben olvashatjuk a következőket: „*Ez idő tájt, hogy a tanítvá-*

nyok száma egyre nőtt, zúgolódás támadt a görögök közt a zsidók ellen, hogy a mindennapi alamiznaosztáskor az ő özvegyeiket háttérbe szorítják. Ezért a tizenkettő összehívta a tanítványokat: »Nem volna rendjén, hogy elhanyagoljuk az Isten szavát s az asztal szolgálatát lássuk el. Testvérek, ezért szemeljetez ki magatok közül hét jó hírből álló, Lélekkel eltelt bölcs férfit. Ezeket megbízuk a munka irányításával, mi meg majd az imádságnak és az Ige szolgálatának

szenteljük magunkat.« Tetszett a javaslat az egész közösségnek, és kiválasztották Istvánt, ezt a hittel és Szentlélekkel eltelt férfit, aztán Fülöpöt és Prohórust, Nikánort és Timont, Parmenászt és Miklóst, az antióchiai jövevényt. Az apostolok elé állították őket, azok imádkoztak és rájuk tették kezüket. Az Úr szava terjedt, úgyhogy a tanítványok száma igen megnőtt Jeruzsálemben, még a papok közül is tömegesen hódoltak a hitnek.»

Ők voltak tehát a legelső diakónusok. Napjaink diakónusai az ő „utódjaik”.

A szentírási részletből megismert hét, szent életű férfi közül Istvánról tudunk a legtöbbet. Szolgálatával bátran kiállt hitéért,

ami akkoriban, a keresztényüldözések idején igencsak veszélyes volt. Üldözői a főtanács elé állították és halálra ítélték, csakúgy, mint korábban Jézust. István diakónus kivégzésének szemtanúja volt egy bizonyos Saul is, a véres kezű keresztényüldöző, aki egy héttel István kivégzése után útra kelt Damaszkuszba. Az út során gyökeresen megváltozott az élete: Saulból Pál, keresztényüldözőből apostol lett...

Az év legvégén, december 26-án (karácsony második napján) emlékezik Egyházunk Szent István vértanú diakónusra. Hitéért való bátor kiállása követendő példa – napjainkban is. **Kovács Péter**

Gondolatmorzsák egy könyv forgatása közben

Már jó néhány hete lapozgatom Dudás Róbert Gyula *Magyar katolikus papok Észak-Amerikában* (Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség, Budapest, 2020) vaskos kötetét, amely az USA-ban és Kanadában szolgálatot ellátó római és görögkatolikus magyar, magyar származású, valamint magyarul beszélő lelképásztörök mintegy két évszázadot felölelő történeti névtára. A kötetben a neveket olvasva jó néhány személyes ismerősre is bukkantam (álljon itt néhány név a teljesség igénye nélkül: Tűz Tamás, Galambos Ferenc Ireneus OSB, Somfai Béla SJ, Füzes Zsolt OFM, Kiss Máté OFM, Kiss Barnabás OFM, Rakaczky Andor, Márton Bernát Ocist, Baránszky Tibor, Farkasfalvi Dénes Ocist, Őrsi László SJ, Végvári Vazul OFM, Békés Gellért OSB, Hites Kristóf OSB).

Bár a felsorolásban nem szerepeltettem, mégis feltétlenül meg kell említenem Cserhádi Ferencet, a külföldi magyar katolikusok lelképásztörök ellátásával megbízott esztergom-budapesti segédpüspököt, aki főpásztori szolgálatát megelőzően mint a müncheni Magyar Katolikus Misszió vezetője, a magyar személyi plébánia plébánosa 1996. végétől egyben az európai magyar katolikusok *Életünk* című lapjának a főszerkesztője is volt (2019. végéig). Sok személyes élményem kötődik hozzá, amikor egy-egy írásom közlése előtt felhívtam és beszélgethettünk a publikáció aktualitásáról, jóllehet a cikk tartalmát általában nem velem, hanem a felelős szerkesztővel vagy a lap másik munkatársával egyeztettem. Majd Budapestre kerülve (2007. augusztus 15-i püspökké szentelése után) nemegyszer vendége lehettem a Közpointi Papnevelő Intézetben.

Tisztelettel és szeretettel emlékszem Békés Gellérten bencés szerzetesre, Széchenyi-díjas teológusra, bibliafordítóra, költőre, akit atyai jó barátomnak tekinthettem, és akitől az évek során rengeteget tanultam, tudásban, bölcsességben is gyarapodhattam. Hosszú évek rejtett levelezése után a '80-as évek közepén személyesen is megismerkedhettünk a Pax Romana egyik külföldi konferenciáján.

Pontosabban 1985. január 31-én a KMEM–Pax Romana Müncheneri Csoportjának ünnepi ülésén Békés Gellért 70. születésnapjának ünnepére csöppetem be, ahol őt Skultéty Csaba, a KMEM–Pax Romana akkor elnöke köszöntötte. Megtiszteltetésnek éreztem, hogy engem is meghívtak, és akkor még álmodtam sem gondoltam arra, hogy tíz év múlva szűk baráti körben vörösberényi otthonunkban én (is) köszönhetem 80. születésnapján Gellért atyát. Békés Gellért egész életére jellemző volt a rendkívüli nyitottság, közvetlenség, udvariasság és kedvesség, illetve magam is tanúja lehettem annak, ahogy Galambos Gyula – későbbi Pax Romana-elnök – fogalmazott: „*Békés Gellért a másokért élő ember.*” Példamutató szolgálat volt ez az önzetlenségről, a másokért hozott áldozatvállalásról az egész magyar közösség számára: a másokért élő ember példamutatása.

Egy jóval későbbi találkozás alkalmával meséltem el neki azt a történetet, amire akkor ő már nem is emlékezett. 1979 májusában az USA-ban meglátogattam Füzes Zsolt ferences tanáromat. (Az atyát az állambiztonsági szervek éveken keresztül zaklatták, ezért kényszerűségből, otthagya az esztergomi rendházat, egy bécsi társasutazást kihasználva emigrált és a New York-i ferences rendházban folytatta szolgálatát.) P. Zsolt a tőle megszokott szarkasztikus humorával fogadott „*Na kis aranyos – ez volt a szavajárása –, mi szél fújta a 82. utcába? Tudod, ezeknél a hülye amerikaiaknál nincs ebéd, ezek csak lunch-ölnek.*” Erre – miután délidőben érkeztem – hamiskás mosollyal habitusából elővett egy pár virslit és odaadva mondta: „*Nem szeretném, ha Amerikában éhen halnál.*” Majd eldöntött mindenféle földi jóval, pontosabban jó tanácsokkal is. Felhívta például a figyelmemet arra, hogy eszembe ne jusson este a Central Parkban sétálni, mert elvághatják a torkomat. Azután elmondta azt is, hogy itt a szomszéd utcában lakik Varga Béla prelátnak, az utolsó demokratikus megválasztott Parlament elnöke, feltétlenül látogassam meg. (Az élet később úgy hozta, hogy Magyarországon is találkoztam vele, sőt halála

után a hagyatéki eljárását is rendezhettem.) Aztán jelezte, hogy a szintén közelben lévő Püski Könyvesboltot se hagyjam ki, és egyéb gondos és praktikus útmutatásokat is adott. (Egyébként Zsolt páter közismerten – és ezt a gimnáziumi évek alatt is megtapasztaltam – minden furcsasága ellenére rendkívül karitativ, segítőkész tanárember volt. A történetek közül csak egy esetet emelek ki: harmadikos gimnazisták voltunk, amikor egyik osztálytársunk bátyjának – miután a család anyagiakkal nem volt különösebben elerestve – nem tudták megvenni a ballagási öltönyt. Zsolt atya ballagás előtti héten lehívatta a szertárába a fiút és tetőtől-talpig felöltöztette, új ruhát, cipőt szerzett neki. Hogy hogyan, kinek a közreműködésével, talán sohasem tudjuk meg.) Jövevelem célját elmondván, miszerint szeretném átnézni a magyar újságokat, főleg a *Katolikus Magyarok Vasárnapja* című, ferencesek által szerkesztett lapot, Zsolt atya válasza az volt, hogy *bármelyik újságból annyit vihetsz, amennyit akarsz, de jól jegyezd meg, hogy ezeknek az újságoknak a Magyarországra bevitelle tiltott és a határon elköbozzák.* (Igaza is lett, mert a határon egy jóindulatúnak egyáltalán nem nevezhető női vámos jó néhány számot valóban elvett, de ez már egy másik történet, meghaladja írássom kereteit.)

Amint az újságokat böngésztem, kezembe került a római *Katolikus Szemle* 1972/2. száma. Már akkor ott, olvasás közben megéreztem, hogy ez a periodika minden bizonnyal a nyugati magyarság legszínvonalasabb kulturális folyóirata, amelybe írni megtiszteltetés. Később teljesen egyértelművé vált számomra az is, hogy a *Katolikus Szemle* a hazai ellenzéki mozgalmak fellépése előtt már jó ideje a magyar történelmi önismeret és a határon túli kisebbségi magyar irodalom fóruma, nem véletlenül mondta P. Zsolt, hogy minden más szamizdat kiadványnál beszélőbben vadásznak a határon példányaira a hazatérő magyarok böröndjeiben. Az USA-ból hazatérve azon töprengtem, hogy miként tudtam ezt a számomra olyan nagyon fontos lapot előfizetni. Végül is pattant a szikra: édesanyámnak

van egy barátnője Zakopanében – mi éveken keresztül oda jártunk síelni –, megbeszéljük vele, hogy a szerkesztőség a lapot oda küldje. Lengyelországból írtam is levelet Békés Gellért atyának, hogy erre és erre a címre küldje meg a *Katolikus Szemlét*, jelezve neki, hogy onnan nem okoz gondot Magyarországra behozni az újságot, mivel a szlovák–magyar határon csupán a szlovák vámosok ellenőriznek, és ők a magyar nyelvű sajtótermékeket nem figyelik árgus szemekkel. A lap aztán rövidesen megérkezett Zakopanéba, és hosszú éveken keresztül Gellért atya oda postáztatta, anélkül, hogy egyetlen fillér előfizetési díjat kellett volna utalnom.

Gellért atya 1992-ben hazatért Pannonhalmára, így aztán barátságunk még szorosabbá vált, megismerhettem családunkat: feleségemet; Miklós fiamat, aki bencés öregdiák; Zsuzsi lányomat, aki fél éven keresztül itt a Veszprémi Egyetemen hallgathatta előadásait. Többször megfordult otthonunkban is, családi könyvtárunkat is ő szentelte és áldotta meg, megjelenő könyveivel pedig – amelyeket természetesen mind dedikált – folyamatosan megajándékozott. Nemegyszer előfordult, hogy kérésére Veszprémből vagy a rend alsóörsi üdülőjéből Budapestre vittem gépkocsival, mert akkoriban hosszabb gépkocsivezetésre már nemigen vállalkozott. Hatalmas élményt jelentett nekem a vele való beszélgetés, eszmecsere, és igazán hálás lehetek a Gondviselésnek azért, hogy hitünk kimagasló tanítójával hosszabb időt együtt tölthettem és tőle tudásban, gondolkodásban, emberszeretben sokat tanulhattam és lélekben is gazdagodhattam.

Gellért atya emlékére Várszegi Asztrik főpáti úr gyászbeszédéből idézek: „*Úgy ment el, ahogy élt. Élénk, minden értékre és szépségre nyitott, fürge, magával nem sokat törődő nagy gyermekként, aki megnézte az alpesi tó szépségét és abban annyira gyönyörködött, hogy meg is mártózott, nem törődve avval, hogy a tó szépsége és frissessége fáradt szívébe kerülhet.*”

Udvarhelyi Olivér

Rendszerváltó mozgalom

Szécsi Árpád doktori disszertációjának némi átdolgozása után nemrég könyv formájában is közreadta a rendszerváltozásban oroszlan-szeret játszó Magyar Demokrata Fórum létrejöttének előzményeit, megalakulásának körülményeit és 1990-ig tartó időszakát. A legkiválóbb történészek munkájának elismerésére alapított Teleki Pál-éremmel kitüntetett fiatal politológus, Szécsi Árpád könyvét a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Levéltár (Retörki) adta ki és több tudományos értekezleten is központi témaként vitatták meg. Vizsgálódásait a szerző 1979-ben kezdi, de mivel a Demokrata Fórumban jórészt a népi-nemzeti értelmiség volt jelen, még bemutatja röviden a népi írók megjelenését is a múlt század '30-as éveiben, majd kitér azokra a „túlélés kis szigetnek” nevezett asztaltársaságokra, amelyek az '56-os forradalmat követő megtorlási hullám lecsendesedésének idején alakultak rokkongondolkodású írók, költők és művészek részvételével. Köztük volt az éppen akkor diplomázott irodalomtörténész, Bíró Zoltán is, aki 1987. szeptember végétől 1989. október 21-ig volt a Demokrata Fórum első ügyvezető elnöke. Ekkorra a Fórum már szilárd politikai tényezővé vált, amelynek országépítő, demokratikus törekvéseit a lakosság széles hányada elismerte és aktívan támogatta, így az időközben párttá alakult intézménytől pótválasztásból négyet meg is nyert.

Szécsi Árpád a rendszerváltó mozgalom szempontjából mérföldkönek tekinti a Bethlen Gábor Alapítvány megalakulásának engedélyezését, valamint az első, majd a második lakiteleki találkozót, amelyen megtörtént a Demokrata Fórum „zászlóbontása”.

A nyilatkozat formájában közzétett döntésükben a találkozó résztvevői – köztük Bíró Zoltán, Csurka István, Csoóri Sándor, Fekete Gyula, Fűr Lajos, Kiss Gy. Csaba és Lezsák Sándor – kimondták, hogy nyíltan elindítanak egy jobb Magyarorszáért küzdő mozgalmat, mert meggyőződésük szerint a magyarság súlyos erkölcsi és gazdasági válságba került, identitásában pedig meggyengült. Ezért szükségesnek tartják a reformok megvalósítását érdekében a progresszív társadalmi erők összefogását, a sajtószabadság biztosítását, végső soron tehát a rendszer gyökeres megváltoztatását. Alighanem a nemzetközi politikában bekövetkezett változások is segítették ezt a folyamatot, amelynek eredményeképpen 1990-ben – évtizedek után – ismét szabad választá-

sokat tarthattak Magyarországon. A legtöbb szavazatot a Demokrata Fórum kapta. A választási győzelemhez jelentősen hozzájárult a párt miniszterelnök-jelöltje, Antall József is, akinek a politikusi karaktere hitelesen illeszkedett a Fórum „nyugodt erő” imázsához, és aki a legmagasabb szintre tudta emelni az általa vezetett párt nemzetközi elfogadottságát. Szécsi Árpád ezzel kapcsolatban megemlíti az akkori Magyarországon újdonságnak számító televíziós vitát is a választásokot megelőző hetekben Antall József, valamint a második legerősebb párt, a Szabad Demokraták Szövetségét vezető Kis János között, amelyben a Fórum elnökének sikerült jobban megnyernie a szavazásra készülő lakosságot, mert meggyőzőbb politikai programmal lépett fel és ellenfelénél hitelesebbnek mutatkozott egy kormányzásra készülő párt vezetőjének szerepében.

A nemrég megjelent *Rendszerváltó mozgalom* című dokumentumkötet szerzője lényegében négy kérdésre igyekezett választ

adni. Történelmi visszapillantásának első részében azt elemzte, hogy miben határozták meg mozgalmi előzményei a Magyar Demokrata Fórum kialakulását és ennek volt-e hatása a párt választási sikerére 1990-ben. A következő rész arra irányult, hogy a '80-as évek második felében miként válhatott a Fórum országszerte toborzó mozgalommá és tudott felmutatni egyre nagyobb támogatottságot a lassan formát öltő többpárti versengés kezdeti időszakában. Harmadik témaként a Demokrata Fórum alapítóit jellemezte, illetve arra keresett választ, hogy mi volt a szerepük a Fórum létrejöttében, majd pedig párttá alakulásában. Szécsi Árpád negyedik kérdése a rendszerváltozás idején alakult többi pártra, valamint a kommunizmus bukását követő első szabad választáson elért eredményeikre irányult, ugyanis a Fórum időbeli elsősége az informális hálózat megteremtésében, valamint szervezeti kiépülésében kulcsszerepet játszott népszerűségét illetően. A szerző alighanem tudatosan választotta határhőnek az 1990-es esztendőt, mert kötetében a Magyar Demokrata Fórum sikertörténetét dolgozta fel, a későbbi évek hanyatlási időszaka talán más vizsgálódás témája lehet. (*Rendszerváltó mozgalom – A Magyar Demokrata Fórum előzményei és korai története, 1979–1990, Retörki, Budapest, 2024.*)

Vincze András

A lelkészségek létrejöttének törvényi háttéré és következményei

Szemelvények Csibi Krisztina *Bukovinai székelyek Bácskában 1941–1944: előzmények, helytállás, emlékezet* című PhD-disszertációjából (5., befejező rész)

A telepítésről szóló 1936. évi XXVII. tc. 64. §-ának 1. szakasza szerint községtelepítés esetén gondoskodni kell az egyházi célú épületek elhelyezésének és az egyházi alkalmazottak lakóházához, udvarához és kertjéhez szükséges területeknek, nemkülönben az egyházi alkalmazottak illetményföldjeinek a kijelöléséről is. A telepítésről és más földbirtokpolitikai intézkedésekről szóló 1936. évi XXVII. tc. hatályba lépése és végrehajtása tárgyában hozott, 1937. augusztus hó 1. napján hatályba lépett 100.000/1937. F. M. számú rendelet 93. §-ának 2. szakasza lehetővé teszi az egyházi főhatóságok bevonását községtelepítési ügyekben, a 64. §. 2. szakasza szerint a kijelölt területek ellenérték nélkül átadhatók vagy az ellenérték a telepések általi megfizetése is szóba jöhet. Az 1941. július 15-től hatályos, 5.280. M. E. sz., A visszafoglalt délvidéki területeken végrehajtott földbirtokrendezéssel kapcsolatos kérdések szabályozásáról szóló miniszterelnöki rendelet szabályozta az 1920 utáni jugoszláv uralom alatti földbirtokpolitika revíziójával kapcsolatos intézkedéseket.

A rendeletben azonban a birtokjuttatásnál nem számoltak az egyházi személyeknek, lelkészeknek, kántoroknak járó lakóházzal, udvarral, kerttel, illetményfölddel, mint ahogyan rendelkeztek erről a települési polgári szervek, az egészségügyi intézmények vagy a polgári oktatási intézmények alkalmazottainak esetében. Ugyanitt a községek alapításakor szükséges egyházi célú épületek kijelöléséről sem gondoskodtak, a székely hívek templom, temető, iskola és parókia nélkül maradtak. A Kalocsai Főegyházmege több alkalommal kérte, hogy a kormány vigye a minisztertanács elé a telepés lelkészek ellátásának ügyét, és hozzanak olyan határozatot, hogy a telepés községekben a kormánybiztosság az 1936. XXVII. tc. 64. §-ának I. szakaszához tartsa magát, amely mindezen intézkedéseket biztosítja új községek alakításakor.

Állami birtokjuttatásban, rendszeresen folyósított kongruában, papi illetményben csupán a három, a hivatalos telepítés során érkezett plébános részesült. Ők a bukovinai birtokukért cserébe saját tulajdonú házat és földet kaptak, így esetleges nyugállományba helyezésükkel, más egyházközségbe kerülésükkel a telep lelkészlak nélkül maradhatott, ahogy a másik nyolc anyaközségben sem volt megoldott a lakáskérdés. A lelkészek a kormánybiztosságtól 1942 januárjaitól havi 300 pengő fizetést kaptak. 1942 februárjától pedig már a Vallási és Közoktatási Minisztérium biztosította számukra az úgynevezett teljes lelkészi kongruát, ez azonban mindösszesen évi 2176 (havi 181,33) pengő volt, ami kevésnek bizonyult a megélhetéshez, emellett ennek a mérsékelt összegnek a kifizetése is késett. A lelkészek több telepet láttak el, mely filiák távol estek az anyaközségtől, az utak esős időben, télen szinte járhatatlanok voltak. Ilyen körülmények között emberfeletti erő és elhivatottság szükségeltetett ennek a munkának az ellátásához, amelyet az anyagi nehézségek, a nélkülözés tovább súlyosbított.

A folyamatos paphiánnyal küzdő térségbe 1941 őszén megérkezett Demse Péter és László Antal káplán, akiket az apostoli kormányzóság azonnal alkalmazásba vett, azonban fizetésüket nem tudta biztosítani. A bácskai székely telepek lakossága ezen rövid idő alatt nem tudott gazdaságilag olyan mértékben megerősödni, hogy a papjaik anyagi nehézségeit enyhíteni tudták volna, hiszen maguk is folyamatos gondokkal küzdöttek. Belátható időn belül lelkészeiknek sem egyházközségi adót, sem terményben fizetett járandóságot, sem párbért (*házasparóktól terményben vagy készpénzben évenként kapott járandóság – a szerk.*), sem stólapénzt nem tudtak juttatni. Időközben elkezdődtek a birtokba adási munkálatok, és féltő volt, hogy a földosztás befejezésével véglegesedik a fennálló helyzet, a katolikus plébániák egyházi javadalomföldek nélkül maradnak.

A telepés papok közül Németh Kálmán sikert ért – Bognóczy Géza református lelkészhez hasonlóan – a saját birtoka mellett nagyobb területet bérbbe vennie.

„Persze az 5820/1941. sz. M. E. rendelet nem ad módot lelkészi föld kihasítására. Ezért kértük Kegyelmes Urunk személyes eljárásával ennek a rendeletnek megváltoztatását.

A földosztó bírák még semmit sem tudnak erről a megváltoztatásról. Dr. Avar (dr. Avar László törvényszéki bíró, aki a birtokba adás munkálataiban közreműködött – Cs. K.) is ezt írja állandóan: miért nem szorgalmazzuk már az új rendeletet? Addig nem adhatnak papi javadalmat, csak házhelyet és templom-terket. Dr. Németh Kálmán már szintén bérel 26 hold földet – a saját telepés földjéhez. Kijár ő magának mindent, de a többinek közösen nem szerez semmit. Bérletet mindegyik kaphat. Amde mire megy vele? Csak elodázzuk a javadalmi föld juttatásának ügyét! Nagyon rosszul állnak a székely papok javadalmasával. Se kongrua, sem segély! Már mindenfelé leadtam az SOS jelet. Február óta nincs fizetés. És ha meg jön is, csak havi 181 P. lesz az eddig havi 300 P. után és helyett. Ez elkésztően kevés, főleg olyan helyen, ahol lakás sincs...”

Dr. Ijjas József hosszas egyeztetést követően végre 1942 áprilisában ígéretet kapott Bonczos Miklós kormánybiztostól arról, hogy május elején folyósítják a kilenctelepés lelkész számára a teljes kongruát január 1-től visszamenőleg, az idősebbeknek pedig korpótlékat biztosítanak. Ezenfelül a kormánybiztosság 200 telepés ház építésére kapott felhatalmazást, a tárgyaláson elhangzottak szerint ezek közül az első kilenc a lelkészek házaik lesznek. Ráadásként minden telepés lelkész húsz hold javadalmi földet kap. Azonban jó ideig nemcsak az ígért kongruát nem folyósították, de a lelkészházak építését és a húsz hold föld juttatását sem sikerült elindítani. Az 1943. évi állami költségvetés az Országos Népi- és Család- védelmi Alap céljaira „a támogatásra szoruló néprétegek erkölcsi és szellemi felemelése” címmel 595 000 pengőt, „a nép- és családvédelemmel foglalkozó jótékony célú egyesületek, testületek és intézmények támogatása” címen pedig 1 605 000 pengőt irányzott elő. Ezen alap célja az 1940. évi XXIII. tc. rendelkezése szerint „a leginkább támogatásra szoruló néprétegek gazdasági, erkölcsi és szellemi felemelése útján az életviszonyok javítása és a társadalmi kiegyenlítődés előmozdítása” volt, ennek terhére szerették volna az új építésű lelkészlakot biztosítani.

Csak 1943 év végén sikerült elérni, hogy Andrásfalva, Andrásmező, Andrásfelte, Hadikfalva, Hadiknépe, Hadikújfalva, Horthyvára, Istenáldás, Bácsjózseffalva és Istensegíts telepeken átlagosan 16–20 hold földet és három telepen házat juttattak a lelkészeknek. Ugyanakkor kijelentették, hogy „felül-építmény hiányában” további lelkészlaknak szánt ingatlan nem szándékoznak kiutalni, az egyház egyházi alkalmazottak, mint a kántorok és a harangozók javadalmáról pedig szó sem esett. (17 székelyi telepén kántor közül 5 olyan kántor volt, aki egyben tanított is. A többi 12 ún. népi kántor, akik még Bukovinában kapták a képesítésüket, főfoglalkozásuk szerint földművesek, iparosok voltak. Bukovinában rendes javadalmasokban részesültek, Bácskában azonban az egyszer kapott 300–300 pengő állami segíten kívül egyéb javadalmasuk nem volt. A tanítók a legtöbb helyen külön javadalmas nélkül nem is vállalták a kántorságot. A harangozók pénzbeli fizetése elképzelhetetlen volt a lakosság szerény anyagi körülményei miatt. Egyházközségi adót még egy helyen sem vezettek be.)

Egy 1944 márciusában fogalmazott levélből kiderül, hogy a lelkészek megkapták a rendszeres állami kongruát, a 16-16 hold javadalomföldet, amely azonban a megélhetéshez kevés, illetve a lakások építéséről a továbbiakban sem történt intézkedés. Az érseki biztos a telepítés harmadik évfordulóján, 1944 áprilisában a Szent László Társulat éves közgyűlésére írt beszámolójában részletes helyzetképet ad a lelkészlakok méltatlan állapotáról. A harmadik évforduló egyben az utolsó volt a bácskai székelyi telepések életében.

Akár gazdasági, társadalmi, kulturális aspektusból, akár egyházkormányzati vagy vallási nézőpontból vesszük górcső alá ezt a három esztendő, megoldatlan problémák sokaságával találjuk szembe magunkat. A telepítési akció a háborús időszak közepén következett be, az egészségügyi, a biztonság megteremtése, a legszükségesebb életfeltételek biztosítása volt az elsődleges feladat. A kormányzat részéről azonban mindvégig folyamatosan tapasztalható volt a megoldásra törekvő, támogató szándék, amelyet nem-

csak a kormányzati propaganda és az általa irányított sajtó hangoztatott, de megtalálható az erre való utalás mind makro-, mezo- és mikroszinten is. Az állami szervek hivatalos állásfoglalásaikban többször kifejtették, hogy a hazatelepülők lelkiigondozásának biztosítása elsődleges feladat, amelyet kezdetben a lehetőségekhez mérten az egyházmegyei hatóság beavatkozása nélkül képesek voltak megoldani. Talán érdemes lett volna hivatalosan is a Kalocsai-Bácsi Főegyházmege érseket megkeresni, amelyre az eddigi ismeretek alapján nem került sor. A kormánybiztosság a kapucinus és ferences rendtől kapott segítséget, a szerzetes atyák fordultak levélben először a kalocsai érseki hivatalhoz, addig a trianoni békediktátum után felállított Bácskai Apostoli Kormányzóság élén álló püspöktől nyertek engedélyt a szolgálat ellátásához.

A kezdeti diplomáciai lépések elmaradása a későbbiek során okozott feszültséget az egyházi és az állami vezetés együttműködésében, aminek elsősorban a mezosztint képviselő papság látta a hátrányait, és ez közvetlenül kivételül a lakosság életére. Ijjas József érseki biztosként való megjelenése jelentette a már közvetlen és folyamatos, többirányú kommunikációt a kormánybiztossággal, a papsággal és az érsekséggel között. Ennek kimutatható pozitív vonatkozásai között szerepelt Budanovich Lajos püspök, apostoli adminisztrátor pozíciójából való eltávolítása, a telepés plébánosainak immáron hivatalos, az érsekség általi ki nevezése beosztott kiegészítő lelkészi (vicarius cooperator) minőségben vagy az egyházi személyek juttatásainak kieszközölése. Az 1942-es önálló vikáriák létrejöttével valamelyest konszolidálódott az egyházi szervezet működése, bár a telepés mindegyikén a paphiányra, a templom, temető céljára szolgáló ingatlanok igényére 1944 év végéig sem tudtak maradéktalanul megoldást találni, a megélhetéshez elegendő egyházi illetményföldet részben juttatták ki, lelkészlak pedig a 28 helység-ből csupán Istensegítsen állt rendelkezésre.

Mindebből kitűnik, hogy a bukovinai székely falvaknak az 1941-es kitelepítés előtti hitgyakorlása szorosabb és bensőségebb viszonyt jelentett az egyházhoz és az egyház helyi képviselőihez. A kisebbségi lét ellenére – a moldvai magyar falvakkal ellentétben – mindvégig volt magyar nyelvű lelkiigondozó, a reformátusoknak az egyházi oktatás is biztosítva volt. A Szent László Társulat és az erdélyi egyházmege szubvencionálta a lelkészek és a tanítók képzését, majd működését, könyvekkel való ellátásukat, a meglévő egyházi ingatlanok felújítását, eszközök beszerzését. A kántorok és harangozók bérét, az egyházi adót, a szolgálatért járó összegeket a lakosság a saját erejéből képes volt finanszírozni.

A telepítéssel a közösségek egyházi és társadalmi szempontból is légüres térbe kerültek, az egymástól – utak hiányában még inkább – távol eső tanyákon elvesztették korábban támaszt és biztonságot jelentő vezetőjüket, lelkészüket, ugyanakkor a mindennapi munkában és a hozott döntésekben aktív szerepet játszó rokonságot, a nagyobb családot. Eltávolodtak a korábban olyan szoros kontrollt jelentő környezetüktől. Az egyik legnagyobb befolyású igazodási pontot a vallás jelentette. A pap szerepe a lelki vezető funkció mellett az élet különböző területeire is kiterjedt, tanácsért fordulhattak hozzá, kikérték a véleményét kisebb-nagyobb családi ügyekben, politikai, közéleti kérdésekben. (...)

Sántha Alajos 1942 húsvétján már felhívta a döntéshozók figyelmét azokra a veszélyekre, amelyek a vallási élet elszegényedésével és a hit gyengülésével járnak: „Keresik itt Magyarországon a vallási élet régi nyomait és nem találják. Pedig az igazság az, hogy a nép, ha lelki éhséget évenként legalább egyszer-kétszer házszentelés, életszentelés, egy-két májusi ájtatosság nem elégítheti ki, szép lassan a szentmisét is könnyen elhanyagolja. E sorok írója – szintén bukovinai magyar – már többször voltam Délvidéken, sok telepen jártam, láttam azt, hogy a nép mindenféle oktatást kap időnként. Tartanak nekik gazdasági előadásokat, háziipari tanfolyamokat, közművelődési előadásokat stb. De több telepen vallás-erkölcsi oktatás annál kevesebb van. Pedig a vallástalanság, az erkölcs hiánya nemzeti szempontból is végzetes veszélyt jelenthet.”

Illés Sándor: Egy marék föld*

Nem várt vendég kopogtatott be hozzám a minap: földim és gyermekkori cimborám Magyarországon élő Jani fia. Nem tudtam mire vélni a látogatást, kint sűrű hó kavargott, szél cibálta a fákat. A vendég az előszobában lerázta magáról a csillogó pelyheket, még a cipőjét is levetette, aztán jött csak be a szobába. Kis csomagját, a kartondobozt azonban behozta magával.

– Hazamegyek! – mondta hosszú csend után, szinte váratlanul felcsendülő hanggal. Mintha harangok szólaltak volna meg. Bennem is nagyot dobbant az öröm, s utána mondtam visszhangként: – Haza! – Örökre! – tette ő hozzá, én meg csak néztem rá némán. – Mennem kell! – folytatta. – Vége a háborúnak, ami miatt ide futottam a hazámba, Magyarországra, nehogy részt kelljen vennem a testvérharcban. Most már nem járnak többé katonákat fogdosni éjszaka. Vár a ház. Özvegy édesanyám. A kert. Eddig is minden éjszaka hazalátogattam álomban, mint mindenki, aki onnan jött. Végigmentem az udvaron és leültem az eperfa alá...

Sokáig néma maradtam. Megkérdezte: – Nem üzen haza valamit?

Nemet intettem. Hová, kinek, mit üzenjek? Remélem, hogy könnyebb lesz majd ezután a vajdasági magyarok élete, elmúlik a rettegés, nem zörgetik meg éjszakánként a magyarok házában ablakait. Talán igaz van Janinak, aki most hazamegy ősei házába, nehogy valakit betelepítsenek a menekültek közül. Hazamegy, hiszen az az ő igazi hazája, ott a háza, várja a kert... A temető...

Megöleltük egymást. A markomba nyomta a kis dobozt.

– Ez már nem kell nekem – mondta. – Ha magának sincs rá szüksége, dobja csak ki.

Távozása után kíváncsian bontottam ki a dobozt. Találtam benne néhány képeslapot a falumról. Az egyik a két háború közötti csonka tornyú templomot ábrázolta, a másik meg a régi városházát a piactérrel. És volt egy felvétel a falum alatti csordakútról, ahol valaha én is játszottam gyermekkorbomban. Akadt néhány elsárgult újságlap hazai tudósítással és egy kis befőttesüveg. Félliteres lehetett. Lecsavartam a kupakját, a tenyerembe öntöttem a tartalmát: föld volt. Mellette egy cédula, ráírva: „A szlattyinai határból.”

Otthonról küldték neki ezt a marék földet. Ha nem jönne haza, akkor temessék el vele, hogy hazai földben nyugodhasson. Most nekem adta, nincs már rá szüksége. Kiszórjam?

Naponta elővettem, forgattam, szagolgattam, megmozgattam a tenyeremben. Ismerősöm nekem is ez a föld. Már a nagyapámat is ismerte, arra jártunk ki a tanyára, a szlattyinai határba. Szekérderekben vittük a fényes ekét, boronát, műveltük a földet, olykor ráborultunk, imádkozva. A hazáért. A családért, termésért és jókedvéért. Ez a föld az én hazám is, otthonom, lehet, hogy a saját földem volt valaha. A múltam és a jövőm. Amikor otthon jártam – egyre ritkábban – mindig elhatároztam: én is hozok egy marék földet a kertünkből. A körtefa alól, ahol nagyapa esti harangszókor levett kalappal álldogált. A múltkorjában, szeptember végén, el is mentem a házhoz, de be volt zárva a kapuja. Ki vagyok már zárva a szülőházamból.

Az idén a fenyőfa alatt is helyet kapott ez a Jani gyerektől örökölt marék föld, s ha most lebontjuk a fát, kiviszem majd a Farkasréti temetőbe. Ennél drágább ajándékot nem is helyezhetnék a mama sírjára. Álmodjon ő is arról a régi faluról, ahonnan én hívtam el valaha, hoztam karomban sírva, már nagyon betegem...

*Részlet Illés Sándor (*Temerin, 1914. február 12. – Budapest, 2009. július 8.*) azonos című kötetéből (*Logos Kiadó, Tóthfalva, 2000*).

Az Életünk újság megjelenése Magyarországi Kormányának támogatásával valósul meg. A Bethlen Gábor Alap hozzájárul kiadói hivatalunk működtetéséhez és lapunk fenntartásához.

Újraindult a magyar katolikus közösség élete Svédországban

Lassan két éve ismét rendszeres lehetősége nyílik a svédországi magyar katolikusok közösségének, hogy tagjai anyanyelvükön celebrált szentmiséken vegyenek részt. Mindez a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) Külföldi Magyar Lelkipásztori Szolgálatának köszönhető.

A korábbi időkben, az 1990-es, 2000-es években a svédországi magyar nyelvű katolikus pasztoráció egyéni kezdeményezéseknek és munkának köszönhetően működött, magánúton találtak magyarországi misézőpapot a közösségek képviselői, akinek aztán szintén privát módon oldották meg a kiutaztatását, elszállásolását, ellátását, a stockholmi püspökségtől a szentmise bemutatásához szükséges engedély beszerzését és minden egyéb szervezési feladatot (bizonyos esetekben az elsőáldozás vagy a bér-málás megszervezését is).

Ez így működött 2019-ig – évi néhány, hol több, hol kevesebb alkalommal –, amikor is az MKPK elindította az 1+1 Missziót, amelynek

A malmői Vår Frälsares-templomban 2024. június 8-án, az „évszázó” szentmise után

célja a külhoni magyar katolikus közösségek segítése a lelkipásztorok helyszínre utaztatásának, ott tartózkodásának megszervezésével, hogy ilyen módon legyen biztosított a hívek számára a magyar nyelvű római katolikus szentmise. Sajgó Szabolcs jezsuita atya például már 2019-ben és azt követően is többször ellátogatott Stockholmba, a malmői indulást azonban a Covid-járvány kicsit késleltette, de végül 2022. október 29-én ismét lehetőség nyílt ott is az anyanyelvi szentmisére. Ekkor Lovassy Attila atya, a Központi Papnevelő Intézet prefektusa utazott hozzánk Dél-Svédországba és celebrált szentmisét Malmöben a Vår Frälsares- (Megváltónk-)templomban, decemberben pedig Tóth Tamás atya, az MKPK titkára érkezett hozzánk misézni ugyanitt. 2023 márciusában Horváth Imre atya, egykori ausztriai lelkész utazott hozzánk és tartott számunkra szentmisét. Ezek az alkalmak ettől kezdve havi rendszerességgel folytatódtak és folytatódnak (a nyári szünet kivételével) a Malmö-környéki magyarok legnagyobb öröme. Azóta több másik svédországi magyar katolikus közösség is bekapcsolódott a programba, és Imre atya fáradhatatlanul járja a diaszpórát Skandinávia-szerte, hogy minél több helyen legyen a magyar katolikusoknak lehetőségük anyanyelvükön celebrált szentmisén részt venni. Reméljük, hogy közösségünk létszáma tovább növekedik. Nagy öröm, hogy egyre több gyermek is részt vesz a szentmiséken, tervünk között szerepel ismét az elsőáldozás megszervezése számunkra.

A svédországi magyar katolikusok nevében ezúton is hálás köszönetet fejezem ki az MKPK Külföldi Magyar Lelkipásztori Szolgálatának, akiknek a segítségével nélkül nem sikerült volna ilyen szinten és rendszerességgel újraindítani a magyar nyelvű szentmisék megrendezését, ami reményeink szerint a jövőben is folytatódni fog.

Antoni Lőrinc
Lund/Malmö, Svédország

Sajgó Szabolcs atya aranymisét ünnepelt

Sajgó Szabolcs SJ atyát 1974-ben szentelték esztergomi egyházmegye pappá Budapesten a XI. kerületi Szent Imre-templomban, ahol hat évvel korábban Isten megtérítette és elindította a papi hivatás felé. A világot azóta bejárta és jelenleg is járó szerzetes, a Jezsuita Menekültszolgálat szociális megbízottja papságának 50. jubileumát, az aranymiséjét 2024. október 13-án a budapesti Jézus Szíve-templomban is megünnepelte, mégpedig a Szentjánosbogár Mozgalom tagjaival.

A templom zsúfolásig megtelt: eljöttek a közösséget a nyolcvanas-kilencvenes évek fordulóján megalapító szülők, a táborokban, klubokban jelenleg aktív fiatalok, a közel 35 év alatt felszerepedett egykori gyerekek közül sokan már családjukkal, gyermekeikkel érkeztek. A szentmise zenei szolgálatát egy hatfős, külön erre az alkalomra szerveződött „bogárzenészekből” álló együttes látta el. A dalok között felcsendült Loyolai Szent Ignác imája is, amely nemcsak a rendalapító, de Szabolcs atya életére, szolgálatára is illik.

Szentbeszédében Szabolcs atya az 1917. október 13-án bekövetkezett fatimai napcsodára utalva szolt arról, hogy Isten sokszor nem diszkrétan, titokban, hanem lehengerlő módon közelít felénk. Jézus a kapcsolatok felé irányítja a figyelmünket, egymásért s azt keressük, ami nem jó, hanem azt, amitől a másik Isten egyedi, gyönyörű kincse lehet.

A könyörgésekben a felolvasók Szabolcs atya és a dunakeszi alapító szülők életére kérték Isten bőséges áldását s megemlékeztek a közösség elhunyt tagjairól is. A szentmisén személyes visszaemlékezések is elhangzottak. A Gyombolai házaspár a Szentjánosbogár közösség kezdetéről s ennek kapcsán Szabolcs atya meghatározó szerepéről beszélt. Latinovics Zoli többek között arról mesélt, hogy már családapaként kapott Szabolcstól személyes meghívást a *Bogárba*. Elmesélte, hogy egyik fia Szabolcs atyának a természetben celebrált *bogaras* szentmiséje után közölte, hogy „*ha ilyen is lehet egy mise, akkor én tulajdonképpen szeretem*”. Latinovics Tomi pedig arról is vallott, hogy életének nehéz szakaszában Szabolcs támogató szeretete, meghallgató figyelve segítette. Az utolsó megszólaló, Szilvácsku Zsolt szerint Szabolcs atya mindig Jézusra tudja irányítani a hozzá forduló figyelmét.

A szentmise végén a jelenlévők köszöntötték a születésnapos Tereza Worowskát is, aki szintén a közösség egyik alapító és azóta is meghatározó alakja.

Az alkalom a templomkertben agapéval folytatódott, s természetesen sok örömteli találkozással, jó beszélgetéssel, az aprónép lábak között ide-oda cikázó kismotorozásával.

Szabolcs atya papi jelmondata: „*Más juhaim is vannak, melyek nem ebből az akolból valók. Azokat is ide kell vezetnem. Hallgatni fognak szavamra, s egy nyáj lesz és egy pásztor*” (Jn 10,16). Isten áldja, segítse továbbra is ebben a szolgálatban!
(Készült a szentjanosbogar.hu beszámolója alapján)

Lemondott Tóth Tamás, az MKPK titkára

Miután Tóth Tamás, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára 2024. október 23-án felajánlotta lemondását az MKPK titkári tisztségéről, addigi elkötelezett munkáját megköszönve a Testület 2024. október 25-én elfogadta azt – tudatta sajtóközleményében a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia.

Tóth Tamás Kecskeméti született 1976-ban. A szegedi Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskolában érettségizett 1994-ben. Teológiai tanulmányait Veszprém-

ben, Szegeden, majd a Collegium Germanicum et Hungaricum növendékeként Rómában végezte. 2002-ben Kalocsán szentelték pappá a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmege számára. Kápláni szolgálatát 2004–2007 között előbb Kiskunfélegyházán, majd Soltvadkerten teljesítette, és ugyancsak 2004-től kurzusokat tartott a szegedi Gál Ferenc Főiskolán. 2006-ban egyháztörténelemből doktorátust szerzett a Gregoriana Pápai Egyetem Egyháztörténeti Karán, amelyet a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara történelemtudomány tudományágban honosított. 2007–2011 között az apostoli nuncius titkára volt Budapesten, 2011–2018 között pedig a Pápai Magyar Intézet rektora Rómában. 2018. augusztus 1-jétől mostanáig volt a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára. Ebbéli feladatai mellett 2018-tól a kecskeméti Szentcsalád-plébánián kisegítő lelkész, 2019-től a Miasszonyunkról Nevezett Kalocsai Iskolánövér Társulatának ad nutum Sanctae Sedis pápai asszisztense, 2021-től a Máltai Rend káplánja. 2021-ben a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar habilitált doktora lett, 2022-ben a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kánonjogi Posztgraduális Intézetében licenciátus szerzett kánonjogból. Több magyar és idegen nyelvű egyháztörténeti tárgyú publikáció szerzője. 2012-ben a Magyar Erdemrend Lovagkeresztjével, 2013-ban pápai kápláni címmel, 2020-ban a Magyar Erdemrend Tisztikeresztjével tüntették ki. 2021-től Szentlélekről nevezett bátmonostori címzetes apát.

Lapzártánk idején az MKPK új titkárának személye még nem ismert.

(Fotó: Illyés Tibor / MTI)

Humorsarok

Katolikus hetek a McDonald's-ban:
– Csokis shake: 2 EUR
– Vaníliás shake: 2 EUR
– Dicsértesshake: 2 EUR

Időjárásjelentés:
„Holnap Magyarországon 30 fok lesz. Ebből 5 Budapesten, 3 Debrecenben, 4 Győrben, a többin pedig a kisebb települések osztoznak.”

– Nagymama, nem vagy te babonás?
– Isten ments! Azok mind balszerencsések...

Állásinterjú a főnök a jelentkezőhöz:
– Elég magas fizetést kér ahhoz képest, hogy nincs semmi szakmai gyakorlata.
– Azért, uram, mert sokkal nehezebb úgy elvégezni a munkát, hogy fogalmam sincs, mit és hogyan kell csinálni.

– Hé, szomszéd, disznót vágunk, elkelné egy kis segítség!
– Mi kéne? Kés?
– Nem, disznó!

Keresztrejtvény

	RAVASZ ÁLLAT	VERÉS	GRAVITÁCIÓS ÁLLANDÓ	PÁROSAN GYŐZ	SÓVÁROG, KÉRLEL
1					
MAJDNEM OTT			BETŰ KIEJTVE		
KÉSZLET RÖVIDEN			IDŐ JELE		
... SCHNEIDER (SISSI)				NÉMET SZEMÉLYES NÉVMÁS	
				GRAMM	
2	LENDÜLET JELE	CARLY ... JEPSÉN		MAGNÓ RÉSZE	ENNEK A TULAJDONA
		BELGRÁDI NAPILAP		BAZALT TANÚHEGY	
ELÓTAG: ORR			FOGSOR KÖZEPÉI		GERMÁNIUM VEGYJELE
			FAJSÜLY		ELÓTAG: GIGA
EGYIK VITAMIN	AZ ENSZ SZERVE			FA HAJTÁSA	... A HANGYA
	ÉSZAK			KÖZÉPKÉK	INDULAT-SZÓ
					ÁTVITT ÉRTELEMBEN

Készítette: Fülepné Sziblik Mónika

Oktoberi rejtvényünk megfejtése: „Nem néztetek erőst, hogy szolgáljátok, / Ki fényesen majd jutalmazni tud, / Akit szolgáltatok, egy árva hon volt, / Ím sírotokra emlékkő se jut.”

ÉLETÜNK

Az európai magyar katolikusok lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Misszió Média Lap- és Könyvkiadó Kft.
H-1165 Budapest, Zsemlekes út 25/A. I. 5.
Telefon: +36 70 635 7064 (privát)
E-mail: iroda@eletunk.net
Honlap: www.eletunk.net
www.facebook.com/europai.eletunk.ujtag

Felelős kiadó és főszerkesztő:
Varga Gabriella

Felelős szerkesztő:
Vencser László

Konzulensek: Lukács József, Sajgó Szabolcs SJ, Szócs Csaba, Varga János, Vértesaljai László SJ

Szerzők: Czirják Árpád, Kovács Péter, Mustos Edit, Papp Tibor, Sebestyén Péter, Simon Kinga, Udvarhelyi Olivér, Vincze András

Lapunk szerzői, szerkesztői és konzulensei önkéntes alapon teljesítik vállalásaikat.

Előfizetés:
közvetlenül a kiadóhivatalnál vagy az európai magyar lelkeségeken keresztül
Előfizetés a 2025. évre közvetlenül a kiadónál:
35 EUR/év, 7000 HUF/év

Digitális változat:
20 EUR/év

Bankszámlaszámunk:
MISSZIÓ MÉDIA KFT.

OTP BANK
11716008-22527699
HU85 1171 6008 2252 7699 0000 0000
SWIFT (BIC) azonosító: OTPVHUHB

Nyomdai előkészítés:
Éber Tamás

Nyomtatás:
Micropress Kft.
H-3434 Mályi, Kistokaji út 5.

Nagy volt a sürgés-forgás a mennyei udvarban. Születésnapra készülődtek. Pedig már megszokhatták volna, hiszen a Mennyei Országában mindennap újabb és újabb születésnapot ünnepelnek, általában többet is. De ez más volt: a Mennyei Atya fiának földi születésnapjáról az Égben és a Földön is megemlékeznek. Csak egy kicsit másképp. Az Angyal épp ünnepi beszédét írta, s még egy új ének megtanulása is hátravolt. Virgonc pedig a szárny nélküli, növendékangyalkákat igyekezett bevonni a közelgő ünnep készüléibe. A mennyei udvar minden lakója örömmel végezte feladatát, tudván, hogy Urunknak ez az ajándék tetszik legjobban. Kisebb nehézséget okozott azonban az időnyomás: a Mennyei Országában ugyanis nincs idő, de mivel Urunk földi születése és élete időhöz kötött, az egész angyalseregnek alkalmazkodnia kellett a pontos földi dátumhoz, naphoz, órához és perchez. Az Angyal egészen belefeledkezett gondolataiba, valami igazán széppel, különössel szeretett volna előrukkolni, amikor egy hírnökangyal váratlanul elélibbent. Parancsot hozott.

– Minden tevékenységedet félbeszakítva azonnal a földlakókhoz kell menned Virgonc kíséretében! További feladatokat majd megtudjátok, miután emberi alakot öltöttetek.

A hírnök amilyen hirtelen és csendben jelent meg, ugyanúgy el is tűnt. Az Angyal azt sem tudta, álmódott-e vagy tényleg indulnia kell. De ebben a pillanatban ott termett Virgonc, akinél előtte egyszerre két angyal jelent meg: egy hírnök- és egy táncosangyal.

A hírnöktől ugyanazt a parancsot kapta, mint az Angyal, a táncos pedig átvette tőle a növendékangyalkák készítgetésének feladatát.

– Tehát nem álmódtam! – állapította meg az Angyal.

– Nem – mondta kicsit izgatottan Virgonc.

Nagyon szeretett a földlakók között szolgálatot teljesíteni, de a mostani különös küldetés némi izgalomra adott okot.

– Gyere, Virgonc! Induljunk!

– szolt rá az Angyal. – A hírnök azt mondta, a parancs végrehajtását azonnal meg kell kezdeni.

– Tudom, tu... – s még be sem fejezte, az Angyal szárnyon fogta, s villámgyorsan a Földön teremték.

Szeles, hideg idő volt. Már sötétedett. Emberi alakjukban természetesen nekik is mindenre szükségük volt, mint a többi földlakónak. De mivel a küldetések alkalmával mindig ugyanaz a ház szolgált szálláshelyül, itt is otthonosan érezték magukat. Úgy is mondhatnánk, ez volt a földi otthonuk. Éppen ezért Virgonc azonnal nekilátott, hogy legalább egy kicsit ünnepivé varázsolja s valami földi testüknek szükséges harapnivalót is készítsen. Az Angyal pedig próbálta összeszedni gondolatait. Ünnepi beszédéből még sok hiányzott, ezért keresett egy csendes szobát, hogy folytathassa. Egyikük sem haladt még túl sokat, de már későre járt, amikor csengettek. Egy férfi állt az ajtóban, arca a fájdalom és a remény vegyes érzelmeit tükrözte. Virgonc számára ismeretlen volt a

férfi, de az Angyal barátjaként köszöntötte. Tudta, hogy a látogató érkezése már a küldetés része. Virgonc hamar asztalhoz invitálta a vendéget és az Angyalt, s vacsora közben beszélgetésükből kikristályosodott az előttük álló feladat: a férfi testvére súlyos állapotban, kómában kórházban feküdt, őt jött meglátogatni, s ehhez szállásra és barátja támogatására volt szüksége.

Két nehéz nap következett. A kórház nem volt közel. Az Angyal mindkét nap elkísérte a férfit, hogy legalább jelenlétével, imájával, bátorító szóval vagy épp csak egy csendes mellette állással biztosítsa, hogy nincs egyedül szomorúságában. A férfi tudta, hogy földi értelemben nincs remény, de nagyon szeretett testvérét s az elengedés mérhetetlenül nehéz volt. Időre volt szüksége, míg a szíve és az értelme közeledni tudott egymáshoz.

Szenteste a küszöbön állt. Földi idő szerint már csak 24 óra maradt Urunk születéséig. Döntést kellett hozni. Hosszas vívódás után a férfi úgy döntött, mégis hazautazik, hogy szeretteivel töltsen a karácsonyt. Búcsút vett testvérétől, akivel földi értelemben nem tudott kommunikálni, de szívének és lelkének teljes bizonyossággal érezte egymást. Elköszönt az Angyaltól és Virgonctól és útnak indult. Az Angyal fáradt volt, legalábbis emberi testének pihenésre volt szüksége. Lefeküdt és színté azonnal elaludt.

Az idő nagyon furcsa dolog: az Angyal számára gyorsan pergett. Éjfél után már csak néhány óra választotta el, s még mindig nem készült el az ünnepi beszéddel.

A kórházi ágyon azonban már hosszú ideje nagyon lassan teltek a percek. A csendes kórteremben látszólag semmi sem történt. A mozdulatlan testben azonban a legfontosabb találkozásra készült a lélek.

Virgonc örökzöld ágakkal díszítette a házat és vacsorát készített, mielőtt visszatérték a mennyei udvarba. Már nem kellett sietni;

sok aggodalom után minden a helyére került, az ünnepi beszéd is elkészült.

– Sétálunk még egyet az ünnep előtt? – kérdezte az Angyal. – Jólesne.

– Szívesen! – felelte Virgonc lelkesen. – Az Öreg utca fényeit nagyon szeretem!

Szikkázó hóban végigjárták az Öreg utcát s megcsodálták a feldíszített házakat. Otthon még gyertyát gyújtottak, csendben megvacsoráztak, majd küldetésüket befejezve lassú, méltóságos számcsapásokkal érkeztek vissza a mennyei udvarba.

Az ünnep megkezdődött, s a mennyei kórusban egy új lelket köszöntöttek, aki földi életéért hálát adva énekelte: „*Dicsőség a magasságban Istennek!*” **Mustos Edit**

Lukácsovits Magda 1933. január 8-án született Nagykárolyban egy jómódú iparos család gyermekeként. Elemi oktatásban szülővárosában, a Piarista Gimnáziumban részesült. Már itt kitűnt rajz tehetsége. Felsőbb tanulmányait a kolozsvári Képzőművészeti Főiskolán végezte. Képzési ideje alatt kezdődött el egyházművészi pályája, különböző falfestmények elkészítésével. Munkáira általánosan kompozíció- és színharmónia jellemző.¹ Személyében egy olyan festőt ismerhetünk meg, aki életét az egyházművészetnek szentelte, de mivel a festmények, amelyeket megalkotott, saját hitéből és lelkéből fakadtak, ilyen értelemben spirituális művészek is tekinthetők. A következőkben egy kevésbé ismert festményét mutatjuk be, amelynek témája a megtestesülés. Írásunk célja láttatni a sajátos stilisztikai vonásokat, amelyek a festő világnézetének és életpaszatának egy újabb perspektívájába engednek betekintést. A festményt Muhi Sándor értekezéséből ismerhetjük meg.² Az alkotást egyúttal összehasonlítjuk a művészről Nagykárolyban található, hasonló témájú festményével.

A két kompozíció hasonló arányokkal rendelkezik és mindkettő a második isteni személy, vagyis Jézus Krisztus megszületését hirdeti. Mindkét esetben egy hírüladási fedezhetünk fel.

A nagykárolyi kompozíció egy klasszikus jegyekkel rendelkező alkotás. Főszereplőként az angyal alakja jelenik meg, aki a Messiás megszületését hirdeti a pásztoroknak. Fölötte a felirat az angyalok seregével együtt Istent dicsőíti, a pásztorok pedig ámulattal hallgatják az angyali szót. Az eseményeket a Szentírásban Lukács evangéliuma meséli el (Lk 2,8–20). A háttérben megjelennek a napkeleti bölcsek is, akik a csillagot követik. Ez az esemény pedig Máté evangéliumában található (Mt 2,1–12). Összességében tehát egy megszokott karácsonyi jelenet áll előttünk. Ezen munkáját Magda két változatban is megfestette. Az első 1952-ben készült el, ezt Nagykárolyban az évenkénti templomi betlehemes háttérdekorációjaként használták. A megrongálódott alkotás helyett végül 2003-ban újra megfestette a karácsonyi jelenetet, kiegészítve a felső felirattal és angyali karral. Bár az ábrázolás főleg díszletként funkcionál, önmagában is értelmezhető és teljes üzenetet adhat át a megtestesülés misztériumáról.

Ehhez az alkotáshoz képest a túrterebesi kompozíció a témát egy teljesen más nézőpontból világítja meg. A pásztorok helyett az előtérben egyszerű munkás emberek vonulnak, a háttérben pedig megjelenik egy gyár is, ezzel egy úgynevezett „szocreal” hatást kölcsönözve a festménynek.

A szocialista realizmus a festészetben sokszor a kommunista ideológia és életforma problémamentességét és szépségét hir-

A modern kor pásztorai

Hatzack-Lukácsovits Magda túrterebesi festménye

dette. Ismerve Magda származásából fakadó megbélyegezettségét és röggel teli életútját³, biztosan állíthatjuk, hogy a fent említett stílusirányzat szellemisége távol állt a művésznőtől. Azonban, mint minden irányzat, a szocialista realizmus sem tekinthető teljesen egységes műfajnak. Sok esetben nemcsak a hatalom dicsőítését jelenti, hanem magában foglalhatja a munkás emberekkel való együttérzést és akár az osztályharcot, vagy éppen a radikális hatalomátvételt is bemutatni.⁴ Ezen szempontokból jelen témánkban az egyszerű munkás emberekkel való együttérzés mindenképp jellemző Lukácsovits Magda alkotására. A festményen ők úgy

napok – mondja az Úr –, amikor igaz sarjait támasztok Dávidnak. Királyként uralkodik majd, bölcsen kormányoz, jogot meg igazságot tesz a földön” (Jer 23,5). „Ezért az Úr maga ad majd nektek jelet. Ime, a szűz méhében fogan, és fiút szül, s nevét Emmánuelnek fogja hívni” (Iz 7,14). „De te, Efrata Betlehemje kicsiny vagy ugyan Júda ezrei között; mégis belőled származik majd Izrael jövődjő uralkodója” (Mik 5,1).

A kompozíció közepén, mintegy összekötte a fenti és lenti jelenetet, láthatjuk Ádámot és Évát. Az ő kapcsolatukat a megtestesüléssel a protoevangéliumban fedezhetjük fel.⁶ Vagyis a megváltást követően a bün-

Fent: A nagykárolyi betlehemes kép első, megrongálódott változata (Lukácsovits Magda, 1952)

Középen: A nagykárolyi betlehemes kép második változata (Lukácsovits Magda, 2003)

Jobbra: A túrterebesi karácsonyi kép (Lukácsovits Magda, évszám nélkül)

jelennek meg, mint a modern kor pásztorai, akiknek hirdetik a Mindenkori Messiás megszületését.

A kép felső felében a megnyílt eget láthatjuk, ahol az Atya és a Szentlélek képezi a kompozíció csúcát és középpontját. Sajátosan az Atya ábrázolása nem az általunk megszokott idős férfi mintáját követi és sokkal inkább hasonlít Krisztusra. Ezen megjelenítés összhangban van a Szentírás azon tanításával, hogy Krisztust szemlélve magát az Atyát is láthatjuk,⁵ a feje mögött megjelenő háromszög szimbolikája alapján pedig a teljes Szentháromságot ismerhetjük fel. Tőle jobb és bal oldalt láthatjuk Mihály és Gábor főangyalokat, alattuk pedig négy prófétát, akik előre meghirdették a Messiás eljövételét, ezek Izajás, Jeremiás, Ezekiel és Mikeás. A szövegszalagokon a következő idézeteket lehet felismerni: „Egyetlen pásztor állítok fölélük, aki majd legelteti őket: szolgámat, Dávidot. Ő legelteti őket, és ő lesz a pásztoruk” (Ez 34,23). „Ime, jönnek

beesést is más szemszögből értelmezzük. A krisztusesemény fényében ugyanis azon rész, ahol látszólag Isten büntetéssel sújtja az emberpárt és a kígyót, valójában egyúttal egy ígéretet is hordoz, amely egy asszonyra és az ő ivadékára is vonatkozik. Mi, keresztények Máriában ismerjük fel ezen asszonyt, aki igénjével lehetővé tette, hogy Fia, Jézus mint a megtestesült Ige megtörje a bűn hatalmát és bebizonyítsa számunkra, hogy imár nem a halál, hanem a szeretet uralkodik a világon és teljesíti be életünket.

Következtetésként elmondhatjuk, hogy a két festmény más és más szemszögből világítja meg a karácsonyi misztériumát. A nagykárolyi és a túrterebesi kompozíciók között azonban két érdekes összefüggést fedezhetünk fel, amelyek további következtetésekre adhatnak lehetőséget. Mindkét festményen látható a felirat: *Dicsőség a magasságban Istennek és béke a földön a jóakarató embereknek!* Ezen mondat összekapcsolja a két kompozíciót. A másik összefüggésként

a túrterebesi alkotás háttérben megjelenő táborozást és az azt körülvevő csoportot emelhetjük ki. A beállítás megegyezik a nagykárolyi alkotás elrendezésével. Tulajdonképpen olyan, mintha a túrterebesi festmény háttérleme lenne a nagykárolyi alkotás fő jelenete, vagyis az eredeti történet. Ez a megoldás nem tekinthető az eredeti bibliai történet háttérbe szorításának, sokkal inkább egyfajta anamnézist jelképez. Vagyis ahogyan a zsidó megemlékezési szertartások egyúttal újra jelenvalóvá teszik az egyszer már megtörtént eseményt, úgy a karácsonyi megünneplése is egyfajta újraátélése Jézus egykori megtestesülésének.

A művész azzal, hogy a modern kor emberét bibliai történetbe ágyazza, nemcsak összefüggést hoz létre a múlt és a jelen között, hirdelve, hogy a megtestesülés és megváltás időtlen és mindenkinek szóló, hanem kapcsolatot teremt a két alkotás között. Vagyis míg a nagykárolyi festmény a mennyei dicsőséget, a régmúlt idők messiásvárást és eljövételét jeleníti meg, addig a második alkotás továbbmegy és a modern kor embere számára mondja ki újra ugyanezt, jelezve, hogy a Messiás és Megváltó nemcsak egy történelmi személy, hanem minden kor üdvösségét jelenti. A tudatos kapcsolódást alátámasztja, hogy a nagykárolyi alkotás felső felirata és a mennyei kar megjelenítése az alkotás első változatáról hiányzik.

A bemutatott két festmény teljes képet alkot számunkra Jézus születéséről, vagyis a megtestesülés misztériumáról. A túrterebesi képen Lukácsovits Magda hagyatékának egy sajátos alkotását ismerhetjük fel, amely a nagykárolyi ábrázolás idilljéhez képest a modern és posztmodern ember számára egy sokkalta érthetőbb és megérthetőbb megtestesülés-hírüladási mutat be, amely hitünk szerint minden kor emberének szól. A két alkotás együtt szemlélése teljes képet teremt hitünk lényegéről: annak része az egyszerű alkalom, amikor Jézus Krisztus mint történelmi személy a világba született és emberré lett. Ugyanakkor hitünk magja és középpontja a minden templomban és minden szentmisén az Oltáriszentségben, az idő körforgásában újra és újra eljövő Jézus Krisztus, akinek születését minden karácsonykor megünnepljük.

Portik Noémi, M. Klarissza ferences nővér

¹Varga Gabriella: *Nyolcvan év – Hatzack-Lukácsovits Magda sorskövetése*, Budapest 2013, in. Ildar Hatzack – Varga Gabriella – Erős Zoltán Levente (szerk.): *A hitet festette*. Lukácsovits Magda, I., Thalhofen, 2014, 6–10; itt: 6.

²Muhi Sándor: *H. Lukácsovits Magda I*, ujhnet.com/muhi-sandor-h-lukacsovits-magda-i, 2024.10.29.

³Varga Gabriella: *Nyolcvan év*, 6.

⁴G. Gy.: *Szocialista realizmus*, kriterion.ro/glossary/szocialista-realizmus, 2024.10.29.

⁵Siebert, Jutta: *A keresztény művészet lexikona*, Budapest 1986, 130.

⁶Zamfir Korinna, *Ószövetségi Exegézis*, Egyetemi jegyzet, Kolozsvár 2003, 33.